

"MIELEKÄS, TURVALLINEN TYÖYMPÄRISTÖ LUO JA TUO MOTIVOITUNEITA HOITAJIA"

Kyselytutkimus sairaanhoitajille

TEKIJÄT: Marianna Immonen
Sirja Tuomainen

Koulutusala Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	
Koulutusohjelma Hoitotyön koulutusohjelma	
Työn tekijä(t) Marianna Immonen & Sirja Tuomainen	
Työn nimi "Mielekäs, turvallinen työympäristö luo ja tuo motivoituneita hoitajia" – Kyselytutkimus sairaanhoitajille	
Päiväys 7.11.2016	Opinnäytetyön sivut/liitteiden lukumäärä 47/5
Ohjaaja(t) Arja-Sisko Kainulainen & Annikki Jauhiainen	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Oppimisympäristö koostuu monista eri tekijöistä ja sitä voidaan tarkastella monesta eri näkökulmasta. Kliinisten taitojen opiskelulla on merkittävä osuus käytännönläheisissä terveydenhuollon ammateissa. Taitojen oppiminen tapahtuu pääsääntöisesti terveydenhuollon eri työyhteisöissä. Harjoittelun oppimisympäristöllä on merkitystä siihen, kuinka opiskelija kokee onnistuneensa harjoittelussaan. Opiskelijan ohjaaminen harjoittelussa on opiskelijan oppimisen ja ammatillisen kasvun tukemista.</p> <p>Tämä opinnäytetyö on laadullinen tutkimus. Opinnäytetyössä tutkittiin, millaisena Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän Ylä-Savon osasto 1:n sairaanhoitajat näkevät oppimisympäristönsä ja sen merkityksen ohjaamiseen. Opinnäytetyön tavoitteena oli saada tietoa, jota sairaanhoitajat voivat hyödyntää ohjatessaan opiskelijoita, mahdollistaen opiskelijalle parhaan mahdollisen ammattitaitoa edistävän harjoittelun kokemuksen.</p> <p>Opinnäytetyön internet-kyselyyn vastasi kymmenen sairaanhoitajaa, jotka työskentelevät Ylä-Savon osasto 1:llä. Kyselyn vastaajat olivat ennakkoon valittu joukko. Kysely toteutettiin Webropol® -kyselyohjelmalla. Kysely sisälsi kuusi avointa kysymystä, joissa käsiteltiin oppimisympäristöä ja sen merkitystä ohjaamisessa. Vastaukset analysoitiin aineistolähtöisellä sisällön analyysimenetelmällä.</p> <p>Opinnäytetyön tutkimuksen vastaajien näkemykset oppimisympäristöstä jakoivat mielipiteitä niin positiiviseen kuin rakentavaan suuntaan. Vastauksista nousi esille, että ohjaajan on tunnettava ja hallittava osastonsa tilat, jotta ohjaaminen voitaisiin kokea helpompana. Opiskelijalla on mahdollisuus oppia hoitotyön eettisiä periaatteita ja arvoja harjoittelussaan. Vastaajien mukaan akuuttivuodeosastolla on sekä haasteita että mahdollisuuksia opiskelijan ohjaamiseen ja oppimiseen. Esimerkiksi opiskelijoilla on mahdollisuus oppia ymmärtämään työn vaativuutta. Osaston henkilöstön työnkuva on laaja-alaista, joten opiskelijan on mahdollisuus oppia monia eri asioita osastolla. Vastaajat nostivat esiin vuorovaikutustaidot ja kommunikaation merkityksen.</p> <p>Opinnäytetyötä voidaan hyödyntää, kun osasto tarkastelee oppimisympäristöänsä säännöllisesti ja pohtii sen vaikutuksia ohjaamiseen. Opinnäytetyötä voidaan hyödyntää oppimisympäristön muokkaamisessa, jotta opiskelijalla on paras mahdollinen tuki uuden oppimiseen harjoittelussaan. Mielestämme Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän muut osastot voivat hyödyntää opinnäytetyötä siten, että he tarkastelisivat ja kehittäisivät omaa oppimisympäristöään. Tällöin on mahdollisuus siihen, että ohjaaja pystyy huomioimaan oppimisympäristöä ja opiskelijan on mahdollisuus saada laadukkaita oppimiskokemuksia harjoittelussaan. Jatkossa olisi mielenkiintoista tutkia saman osaston oppimisympäristöä opiskelijan näkökulmasta. Opiskelijana oppimisympäristö voidaan nähdä erilaisena ja tehdä erilaisia havaintoja kuin ohjaaja tekee.</p>	
<p>Avainsanat</p> <p>ohjaaminen, oppimisympäristö, sairaanhoitaja, opiskelija.</p>	

Field of Study Social Services, Health and Sports			
Degree Programme Degree Programme of Nursing			
Author(s) Marianna Immonen & Sirja Tuomainen			
Title of Thesis "Meaningful, safe working environment creates and brings motivated nurses" - The survey to nurses			
Date	7.11.2016	Pages/Appendices	47/5
Supervisor(s) Arja-Sisko Kainulainen & Annikki Jauhiainen			
Client Organisation /Partners Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä			
<p>Abstract</p> <p>Learning environment is a wide subject and it can be studied from many points of views. Studying clinical skills plays an important role in practical health care professions. The skills are mostly learned in different health care work communities. Learning environment during a practical training has an impact on how satisfied the students feel with their success during the training. Guiding students equals to supporting their learning and professional growth.</p> <p>This thesis is a qualitative research. The objective of the thesis is to explore how the learning environment is structured and what kind of influence it has on guiding. In addition, the aim of the thesis is to show how the supervisors of nurse students view the learning environment, and what impact it has on guiding in Ylä-Savon SOTE Department 1.</p> <p>Ten nurses from Ylä-Savon SOTE department 1 answered to the internet questionnaire made for the thesis. The group of nurses was determined beforehand. The study was carried out by using the Webropol – program. The questionnaire consists of six open questions, which dealt with learning environment and its role in guiding. The analysis of the study was based on a material method.</p> <p>The results of the thesis show that the employers experienced the learning environment differently. According to the results, counselors must be familiar with the department and know how to control it. By doing so, guiding could be easier. Students have an opportunity to learn the ethical guidelines and values of nursing during their practice. The answerers said that doing a practice on the acute ward adds challenges as well as opportunities to guiding and teaching a student. For example the students have an opportunity to understand the demands of the work. A nurse's job includes various duties, which enables students to learn many things and skills on the ward. The answerers also mentioned the importance of communicative skills.</p> <p>Our thesis can be used when the department views their learning environment regularly and considers its effect on guiding. Our thesis also gives an opportunity to develop learning environments to be more supporting for the students in learning new skills during the training.</p> <p>Ylä-Savo SOTE's other departments could use the thesis when they analyze and develop their own learning environment. Then they would have an opportunity to offer qualified learning experiences during the training. In the future it would be interesting to study the same department's learning environment from the student's point of view. A student's learning environment can be viewed differently, and it would give us different perceptions from those made by counselors.</p>			
<p>Keywords Guiding, learning environment, nurse, student.</p>			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO.....	5
2	AMMATTITAITOA EDISTÄVÄN HARJOITTELUN OPPIMISYMPÄRISTÖ.....	6
2.1	Oppimisympäristö käsitteenä	6
2.2	Fyysinen oppimisympäristö	7
2.3	Psyykkinen oppimisympäristö	10
2.4	Sosiaalinen oppimisympäristö	13
3	SAIRAANHOITAJAOPISEKELIJAN OHJAAMINEN	16
3.1	Oppimista tukeva ohjaussuhde	16
3.2	Ammattitaitoa edistävän harjoittelun laatusuositukset	17
4	OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS, TAVOITTEET JA TEHTÄVÄT	19
5	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN	20
5.1	Tutkimusympäristö.....	20
5.2	Laadullinen tutkimus ja aineistonkeruu	20
5.3	Aineiston analyysi	22
6	OPINNÄYTETYÖN TUTKIMUSTULOKSET	24
6.1	Fyysinen oppimisympäristö	24
6.2	Fyysisen oppimisympäristön merkitys	25
6.3	Psyykkinen oppimisympäristö	26
6.4	Psyykkisen oppimisympäristön merkitys.....	27
6.5	Sosiaalinen oppimisympäristö	28
6.6	Sosiaalisen oppimisympäristön merkitys	30
7	POHDINTA	32
7.1	Tulosten pohdinta	32
7.2	Johtopäätökset ja suositukset	35
7.3	Luotettavuus ja eettisyys.....	35
7.4	Oma oppiminen	37
7.5	Tulosten hyödynnettävyys ja jatkotutkimusehdotus.....	38
	LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT	39
	LIITE 1: TUTKIMUSLUPA	43
	LIITE 2: KYSELYLOMAKE	45
	LIITE 3: ESIMERKKI SISÄLLÖNANALYYSISTÄ.....	47

1 JOHDANTO

Kliinisten taitojen opiskelulla on merkittävä osuus käytännönläheisissä terveysalan ammateissa. Harjoittelu tapahtuu pääsääntöisesti terveydenhuollon eri työyhteisöissä. Työyhteisöiden rakenteet ja sisäiset suhteet voivat olla hyvin erilaisia, jotka osittain määräävät oppimiskokemuksen laadun. Sen takia ei ole yhden tekevää, millaisessa työyhteisössä harjoittelunsa tekee. (Saarikoski 2005, 12.)

Työssä oppiminen perustuu oppijan omalle toiminnalle ja sen haasteisiin. Toiminnan soveltaminen jokapäiväiseen elämään opettaa oppijaa parhaiten. Työskennellessä oppiminen voi tapahtua ennakkoimatta, jolloin hiljaisella tiedolla on suuri merkitys. Hiljainen tieto välittyy sosiaalisen kanssakäynnin ja tiedon jakamisen kautta, ammattilainen voi ilmaista elein enemmän kuin sanallisesti. Oppimiseen kuuluu yllätyksiä, kaikki eivät mene rutiininomaisesti, on haasteellisia tilanteita, ajattelun suunnastaamista ja pohtimista. Työtehtävien suhteen tulisi asettaa selkeä tavoite ja mahdollisuus asioiden oppimiseen. Opiskelijan tulisi pystyä turvautumaan työyhteisön apuun. (Salo 2006, 6–9.)

Sairaanhoitajatutkinnon laajuus on 210 opintopistettä, josta 75 opintopistettä koostuu ammattitaitoa edistävästä harjoittelusta. Harjoittelut koostuvat yhteensä kahdeksasta eri harjoittelujaksosta. Laajuudeltaan harjoittelut ovat 5–10 opintopistettä yhtä harjoittelua kohden. (Savonia-ammattikorkeakoulu 2016a.) Harjoittelussa opiskelija perehtyy opintojen kannalta keskeisiin työtehtäviin, sekä opettelee soveltamaan koulussa hankkimaa tietoaan käytännössä. Erilaisten oppimiskokemusten kautta opiskelija kasvaa asiantuntijuuteen, joka jatkuu läpi koulutuksen ja työelämän. (Heinonen 2004, 13.)

Opinnäytetyömme toimeksiantajana on Ylä-Savon SOTE Kuntayhtymä. Kuntayhtymä toimii Ylä-Savon alueella järjestäen alueensa asukkaille terveys-, hyvinvointi-, hoito- ja hoivapalveluja. Lisäksi kuntayhtymä tuottaa ympäristö-, terveysvalvonta- ja eläinlääkintäpalveluja. (Ylä-Savon SOTE Kuntayhtymä 2016a.)

Opinnäytetyön tarkoitus oli tutkia, millaisena Ylä-Savon osasto 1:n sairaanhoitajat näkevät oppimisympäristönsä ja sen merkityksen ohjaamiseen. Opinnäytetyön tavoitteena oli saada tietoa, jota sairaanhoitajat voivat hyödyntää ohjatessaan opiskelijoita, mahdollistaen opiskelijalle parhaan mahdollisen ammattitaitoa edistävän harjoittelun kokemuksen.

Opinnäytetyöstä saatu tieto tukee meidän omaa ammatillista kasvua sairaanhoitajiksi. Olemme opinnäytetyöprosessin aikana oppineet kiinnittämään huomiota laadukkaaseen opiskelijaohjaamiseen. Voimme huomioida tulevassa työpaikassamme tuloksista nousseita oppimisympäristön tekijöitä ja verrata niitä kyseiseen ympäristöön sekä antaa kehittämisideoita viedäksemme asiaa eteenpäin.

2 AMMATTITAITOA EDISTÄVÄN HARJOITTELUN OPPIMISYMPÄRISTÖ

Ammattitaitoa edistävän harjoittelun oppimisympäristönä toimii organisaatio, osasto tai työryhmä, joka koostuu suuresta tai pienestä yhdessä työskentelevästä ryhmästä. Ryhmän toimintaa ohjaavat yhteiset tavoitteet, voimavarat ja taidot. (Laine, Ruishalme, Salervo, Sivén ja Välimäki 2014, 171.) Laadukas ammattitaitoa edistävän harjoittelun oppimisympäristö edesauttaa opiskelijan onnistumista harjoittelussa. Oppimista tukeva ja avoin työilmapiiri mahdollistaa opiskelijan mielipiteiden ja ajatusten julki tuomisen sekä perusteluiden vaatimisen hoitohenkilökunnalta asiaan kuin asiaan. (Sulosaa-ri 2010, 26.)

2.1 Oppimisympäristö käsitteenä

Oppimisympäristö tarkoittaa kokonaisvaltaista toimintaympäristöä. Se muodostuu monista tekijöistä kuten ympäristöstä, opiskelijoista, opettajista ja ohjaajista. Oppimisympäristö koostuu erilaisista oppimisnäkemyksistä, toiminnasta, oppimislähteistä ja välineistä. Tunteet, asenteet ja ilmapiiri ovat osa sosiaalista ja psyykkistä oppimista, jotka olennaisesti liittyvät oppimisympäristön kokonaisuuteen. Oppimisympäristö tarkoittaa siis paljon muutakin kuin pelkkää fyysistä tilaa, jossa oppiminen tapahtuu. (Mäkinen 2002.)

Oppimisympäristöjä voidaan tarkkailla viidestä eri näkökulmasta: fyysisestä, sosiaalisesta, teknisestä, paikallisesta ja didaktiivisesta. Niitä ei voi välttämättä jaotella erikseen, sillä osat menevät päällekkäin. Toimiva ja oppimista tukeva ympäristö ohjaa opiskelijaa oppimaan paremmin ja mahdollistaa tekemään erilaisia tehtäviä taidoista riippuen. Ympäristö tukee opiskelijan sosiaalista vuorovaikutusta ja auttaa kohdentamaan tarkkaavaisuutta. (Burman ym. 2007, 36, 54.)

Tekninen näkökulma tarkastelee, kuinka tieto- ja viestintätekniikkaa hyödynnetään opetuksessa ja oppimisen tukena. Käytännössä tekninen näkökulma rakentuu digitaalseksi ja mobiiliteknologiaksi sekä verkkopohjaiseksi. Yleisesti se voi olla verkkosivusto, jossa opiskelijan käytettävissä on erilaisia teksti-, kuva- tai äänipohjaisia materiaaleja sekä vuorovaikutusta tukevia työkaluja, esimerkiksi sähköposti, chat ja keskustelualueet. (Burman ym. 2007, 40, 73.)

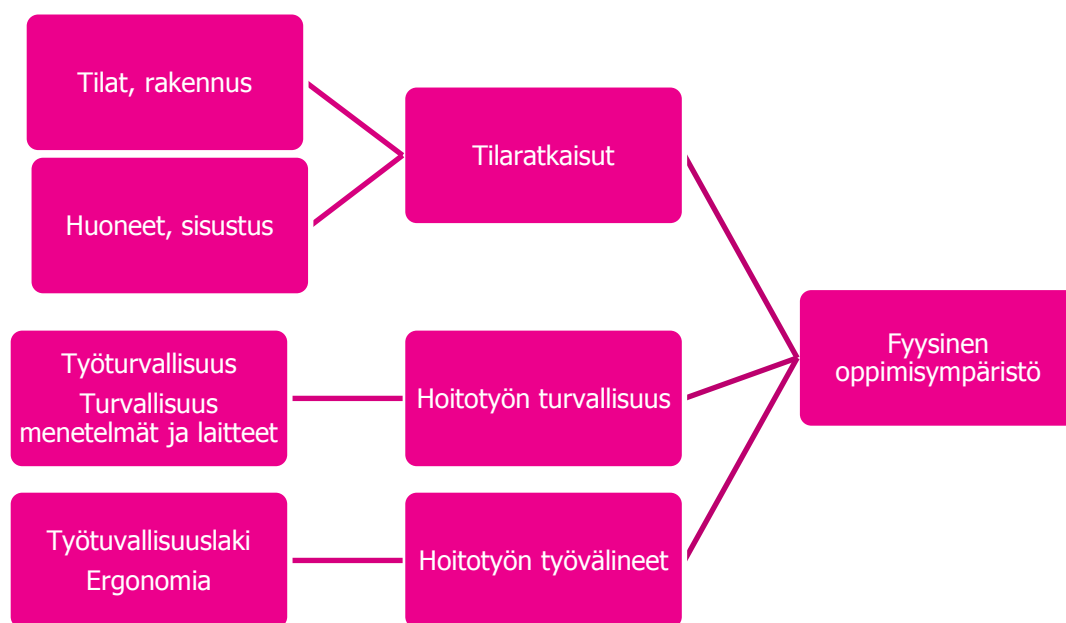
Paikallinen näkökulma tarkastelee oppimisympäristöjä paikkoina ja alueina. Kyseisessä näkökulmassa pohditaan, kuinka koulun ulkopuolella olevia ympäristöjä voidaan hyödyntää opetuksessa ja millaista oppimista siellä tapahtuu luonnostaan. Ammatillisessa koulutuksessa tämä tarkoittaisi sitä, että voidaan rakentaa erilaisia harjoittelutilanteita tai simulaatioita. (Burman ym. 2007, 40.)

Didaktiivisesta näkökulmasta tarkastellaan, kuinka oppimistilanteissa luodaan oppimista käynnistäviä ärsykeitä, jotka parhaansa mukaan tukevat oppimista. Näkökulmassa painotetaan opettajan tai kouluttajan tavoitteellista toimintaa ja siihen liittyviä valintoja. Konkreettisesti voidaan kysyä esimerkiksi, millaisia materiaaleja opetuksessa käytetään, kuinka eri aisteja voidaan hyödyntää opetuksessa ja millaisia lisämateriaaleja se kaipaa. (Burman ym. 2007, 41.)

Burmanin ym. (2007, 36) näkökulmasta yhdistimme fyysisen ja sosiaalisen oppimisympäristön, joka käsittää myös psyykkistä näkökulmaa. Tässä opinnäytetyössä tarkasteltaviin oppimisympäristöjen valintaan vaikutti se, että ne antavat laajan näkökulman opinnäytetyöhön. Lisäksi kyseessä olevat oppimisympäristöt vaikuttivat ajatuksissamme mielenkiintoisimmilta.

2.2 Fyysinen oppimisympäristö

Fyysinen oppimisympäristö kuvaa tilaa ja rakennusta, jossa oppiminen tapahtuu. Näkökulman kautta voidaan tarkkailla työpisteiden ja huoneiden suunnittelua, kuinka oppimista voidaan niissä tiloissa edistää. Fyysisen oppimisympäristön tarkkailu antaa viitteitä viihtymisestä, turvallisuudesta, terveydellisyydestä ja mukavuudesta. Fyysisellä ilmapiirillä kuvataan tilassa olevien tavaroiden järjestystä, esimerkiksi pöytien ja tuolien asettelua, huoneiden valaistusta sekä yleisesti fyysisen oppimisympäristön merkitystä. Fyysisen ympäristön teknistä ulottuvuutta kuvaavat erilaisten laitteiden ja välineiden käyttöisyys ja luotettavuus sekä ihmisläheisyys ja nopeus. (Burman ym. 2007, 16, 36, 38.) Kuvio 1 havainnollistaa fyysisen oppimisympäristön jakautumista tämän opinnäytetyön teoriassa.

KUVIO 1. Fyysisen oppimisympäristön jakautuminen tämän opinnäytetyön teoriassa.

Tilaratkaisut

Kemppaisen (2004, 103) kansainvälistymishankkeessa havaittiin, että suomalaisten hoitolaitosten ympäristössä painottuvan tilojen tilavuus ja avaruus sekä kodinomaisuus. Terveyskeskuksessa tilojen avaruus ja kodinomaisuus olivat puutteellisia. Muissa tutkimuksen paikoissa asiakkailla sai olla omat vaatteet ja huonekalunsa sekä muut tärkeät tavarat mukana. Fyysistä turvallisuutta lisättiin vähentämällä mattojen ja huonekalujen määrää. Kuitenkin se vaikutti radikaalisti kodinomaisuuden tunteeseen. Turvallisuuteen vaikutti se, että hoitokodin ympäristö on suhteellisen pieni.

Kemppaisen (2004, 104) kansainvälistymishankkeen mukaan virikkeellisyttä hoitolaitoksiin tuo värikkäät tekstiilit ja viihtyisät ruokailu- ja seurustelutilat. Seurustelutiloihin oli asetettu iso televisio ja radio. Vanhusasiakkaat pitivät turvallisuutta heikentävänä tekijänä suuria potilashuoneita. Hankkeen tuloksesta käy ilmi, että vieruskaverin kuorsaaminen saattoi häiritä unta. Lisäksi vieruskaverin, vaikka hän olisikin hyväkuntoinen, koettiin aiheuttavan pelkoa ja huolta. Edellä mainittuja tunnetiloja ehkäistiin suojaverhoilla ja soittokelloilla.

Kivelän (2012, 14, 16–17) kirjallisuuskatsauksessa tarkasteltiin tilaratkaisuja potilaan näkökulmasta. Kirjallisuuskatsauksen mukaan potilaat arvostavat yksityisyyttä tukevia tilaratkaisuja. Turvallisuutta tukevin ratkaisuin potilaat nimesivät esteettömyyden, avunsaannin mahdollisuuden sekä opasteisiin ja tiedottamiseen liittyviä asioita. Potilaan näkökulmasta viihtyvyyttä ja esteettisyyttä tukevia asioita ovat valaistus, värit ja tekstiilit sekä erilaiset äänet. Potilaat arvostavat luonnonvaloa ja luonnonäkymää ja -kontaktia. Puhtaus ja ilmanlaatu tukevat viihtyvyyttä ja esteettisyyttä hoitoympäristössä.

Hoitotyön turvallisuus

Työnantaja on velvollinen huolehtimaan työntekijöidensä turvallisuudesta ja terveydestä työssä. Työnantajan huolehtimisvelvollisuutta rajaavana tekijänä otetaan huomioon epätavalliset ja arvaamattomat olosuhteet, joihin hän ei voi vaikuttaa. Työnantajan vastuulla on suunniteltava, valittava ja mitoitettava sekä toteutettava työolosuhteita parantavat toimenpiteet. Työnantajan on jatkuvasti tutkittava ja tarkkailtava työympäristöä ja työyhteisön tilaa ja työtapojen turvallisuutta. Työntekijän vastuulla on noudattaa työnantajan toimivaltansa mukaisia määräyksiä ja ohjeita. Työntekijän on noudatettava työnsä ja työolosuhteiden vaatimaa turvallisuutta ja terveydellisyttä, joiden ylläpitämiseen tarvitaan järjestystä ja siisteyttä sekä huolellisuutta ja varovaisuutta. Työntekijä huolehtii myös muiden työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä oman kokemuksen sekä työnantajalta saadun opetuksen ja ohjauksen avulla. (Laki työturvallisuudesta 2002, § 8, § 18.)

Valtioneuvoston asetus työpaikkojen turvallisuus- ja terveysturvallisuudesta (2003/577, § 2) velvoittaa työnantajan huolehtimaan, että työpaikka itsessään sekä siellä käytettävät turvallisuus ja muut laitteet huolletaan, puhdistetaan ja tarkastetaan säännöllisesti ja asianmukaisesti. Mikäli työpaikalla havaitaan työntekijän terveyteen tai turvallisuuteen vaikuttavia vikoja, ne tulee korjata mahdollisimman nopeasti.

Työympäristön lattiat, portaat ja käytävät on pidettävä sellaisessa kunnossa, jossa mahdollinen liukastumis-, kompastumis- ja putoamisvaara on mahdollisimman pieni. Paikassa, jossa työtä suoritetaan on riski tavaroiden putoamiseen tai kaatumiseen, tulee käyttää tarkoituksen mukaisia kaiteita, aitauksia tai muita laitteita. Työskentelypaikalle on järjestettävä turvallinen kulku. (Valtioneuvoston asetus työpaikkojen turvallisuus- ja terveysturvallisuudesta 2003/577, § 11.)

Työpaikalla on oltava riittävä ilmanvaihto. Mikäli työpaikalla on käytössä koneellinen ilmanvaihto, on se pidettävä kunnossa. Laitteeseen kertyvä lika ja muut epäpuhtaudet on puhdistettava säännöllisesti, jotta laite toimii niin, ettei terveydelle aiheudu haittaa tai vaaraa. Työpaikalla käytettävät valaisimet asennetaan siten, etteivät ne aiheuta vaaraa työntekijöille. Työpaikalle on järjestettävä ulkovalaistus, mikäli päivänvalo ei ole tarpeeksi riittävä. Ikkunoiden avaamisen, sulkemisen, säädettävyyden ja varmistamisen tulee tapahtua turvallisesti. Ikkunoiden ja lasiseinien materiaalit tulee valita niin, että työntekijä ei kuormitu työssään auringonvalosta aiheutuvaan lämpökuormitukseen. Vaihtoehtoisesti lasi voidaan suojata hyvin. (Valtioneuvoston asetus työpaikkojen turvallisuus- ja terveysvaatimuksista 2003/577, § 9, 10, 12.)

Työssä, jossa on väkivallan uhkaa, tulisi työ ja työolosuhteet järjestää siten, että väkivallan uhka ja – tilanteet olisivat ehkäistävissä mahdollisuuksien mukaan. Työpaikalla on oltava väkivallan torjumiin tai rajoittamiseen asianmukaiset turvallisuusjärjestely tai – laitteet sekä mahdollisuus avun hankkimiseen. Mikäli työssä esiintyy työntekijään kohdistuvaa terveydellistä haittaa tai vaaraa, häirintää tai muuta epäasiallista kohtelua, on työnantajan siihen puututtava. Toimet alkavat, kun työnantaja saa tiedon tapahtuneesta ja hän toimii käytettävissä olevin keinoin epäkohdan poistamiseksi. (Laki työturvallisuudesta 2002, § 27, § 28.)

Työpaikan ja työtehtävien tulee järjestää siten, että onnettomuuden tai tulipalon vaara on mahdollisimman vähäinen. Tulipalosta johtuva ilmoitus tulee antaa niin, että hälytys havaitaan kaikkialla tehokkaasti ja samalla voidaan todeta, keitä hälytys koskee. Alkusammutusvälineiden on oltava helposti ja nopeasti saatavilla. Vaaratilanteessa työntekijöillä tulee olla mahdollisuus poistua mahdollisimman nopeasti ja turvallisesti. Uloskäyntien ja kulkureittien tulee johdattaa ulos tai turvalliselle alueelle mahdollisimman suoraan ilman pyöröovia. Tarvittaessa uloskäynneille ja niille johtaville kulkureiteille järjestetään asian mukainen varavalaistus. (Valtioneuvoston asetus työpaikkojen turvallisuus- ja terveysvaatimuksista 2003/577, § 16.)

Kemppaisen (2004, 91–93) mukaan toisen palvelutalon työntekijät olivat tyytyväisiä siihen, että palohälytys menee suoraan palolaitokselle. Turvallisuutta oli lisätty huonekalujen, esimerkiksi mattojen poisottamisella kompastumisriskin vuoksi. Toisessa palvelutalossa olisi toivottu sohvia, joka lisäisi ympäristön viihtyvyyttä. Turvallisuusriskinä hoitotyöntekijät nostivat esiin hälytyskellojen vähyyden ja talon sokkeluuden, jonka vuoksi potilaat voivat eksyä helposti. Opiskelijat nimesivät samanlaisia huomioita kuin hoitohenkilökunta. Opiskelijat nostivat esiin palvelutaloissa tilojen kodinomaisuuden ja yksityisyyden suojaamisen tärkeyden. Terveyskeskuksesta opiskelijat mainitsivat, että esimerkiksi vessojen ovia ei laiteta aina lukkoon. Toisessa palvelutalossa toimiston ahtaus mietitytti opiskelijoita, esimerkiksi raportoinnin aikana tila oli ahdas. Veljes-sairaskodissa turvallisuutta lisäsi talossa oleva kameravalvonta ja porrastasanteilla olevat portit. Vastaajat kokivat tärkeänä henkilökunnan riittävyyden ja sen, ettei yksintyöskentelyä tarvinnut toteuttaa. Henkilökunta arvosti sitä, että henkilökunta olisi tuttu, ja potilasta hoitaisivat samat hoitajat.

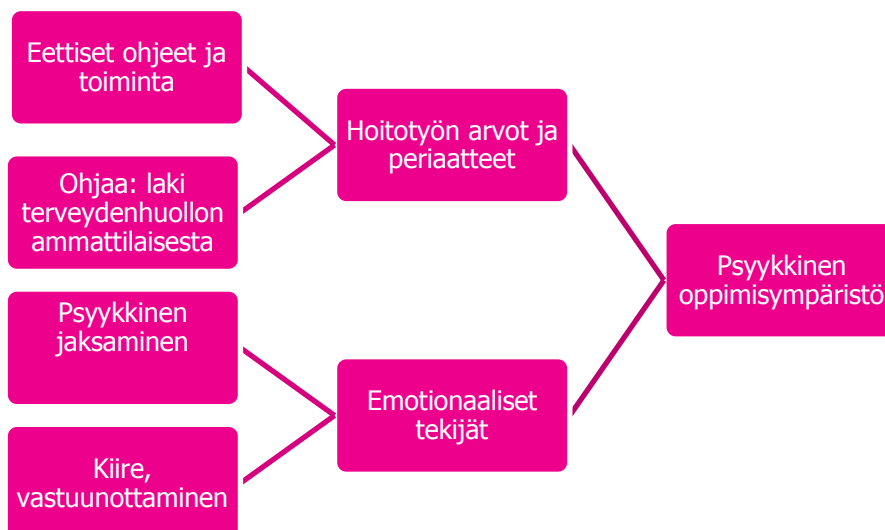
Hoitotyön työvälineet

Laki työturvallisuudesta (2002, § 24, § 25) velvoittaa, että työpisteen rakenteen ja käytettävien työvälineiden valinnassa, mitoituksessa ja sijoituksessa tulee huomioida työntekijän edellytykset ja työn luonne. Työn tekemiseen työntekijällä tulee olla tarpeeksi tilaa ja mahdollisuus vaihdella työasentoa. Työtä olisi mahdollista keventää apuvälinein sekä huomioida terveydelle haitalliset käsin tehtävät nostot ja siirrot mahdollisimman turvallisesti, mikäli niitä ei voi keventää apuvälinein tai siirtoa ei voi välttää. Työntekijälle aiheutuvaa toistorasitusta tulee välttää tai sitä tulee aiheutua mahdollisimman vähän. Mikäli työssä todetaan työntekijän kuormittavuus niin suureksi, että se aiheuttaa vaaraa hänen terveydelle, työnantajan on asiasta tiedon saatuaan käytettävissä olevin keinoin selvittää kuormitustekijöitä sekä ryhdyttävä toimiin vaaran vähentämiseksi tai välttämiseksi.

Hoitotyön fyysisesti vaativaa kuormittavuutta voidaan helpottaa erilaisin apuvälinein. Apuvälineiden hyvä ja säännöllinen huolto lisää sekä potilas- ja työturvallisuutta. Työnantajan velvollisuuksiin kuuluu, että apuvälineet toimivat turvallisesti. Apuvälineen yhteydessä tulisi olla apuvälinekohtainen esite sekä käyttö- ja huolto-ohjeet. Apuvälineet tulisi sijoittaa paikkaan, jossa niiden käyttäminen olisi helppoa ja turvallista sekä niiden säilytyspaikka olisi kaikkien tiedossa. Apuvälineiden käytön edellytyksenä on, että jokainen osaisi käyttää niitä sekä ne olisivat helposti saatavilla, esimerkiksi liukulevyn voi säilyttää potilashuoneen naulakossa. Opiskelija ja uusi työntekijä tulee perehdyttää apuvälineen käyttöön huolellisesti. (Fagerström, Moilanen ja Tamminen-Peter 2010, 33–38.)

2.3 Psyykkinen oppimisympäristö

Psyykkistä oppimisympäristöä voidaan tarkastella kognition ja emotionaalisten tekijöiden kautta (Opetushallitus 2004, 18). Toimiva psyykkinen oppimisympäristö toimii opiskelijan oppimisen lähteenä. Oppimisympäristön tulisi antaa sopivasti ärsykeitä aistimusten rekisteröinnin vaiheessa. Tämä mahdollistaa tarkkaavaisuuden suuntaamista ja aktiivista etsimistä. Oppiminen tapahtuu niin ikään tavalla, jossa lyhytkestoiseen muistiin kertynyt informaatio siirtyy työmuistin avulla pitkäkestoiseen muistiin. Työmuistia tukevan ympäristön tulisi sisältää mielessä toistamisia, vertailua odotuksiin sekä ajatusten erittelyä. Pitkäkestoista muistia tukevan ympäristön tulisi taas sisältää esimerkiksi tiedon hakemasta ja liittämistä. Oppimista ja havainnointia ohjaavat ihmisen oma historia ja aikaisempi tietoperusta. (Burman ym. 2007, 46.) Kuvio 2 havainnollistaa psyykkisen oppimisympäristön koostumista tämän opinnäytetyön teoriassa.

KUVIO 2. Psyykkisen oppimisympäristön jakautuminen tämän opinnäytetyön teoriassa.

Hoitotyön arvot ja periaatteet

Terveydenhuollon ammattilaisten, niin sairaanhoitajien, lähihoitajien kuin lääkäreiden, toimintaa ohjaavat hoitotyön arvot ja periaatteet. Eettiset ohjeet perustuvat yhteisiin arvoihin. Keskeisenä tekijänä ohjeistuksissa on ihmisarvon ja itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen, elämän suojelu ja terveyden edistäminen. Toteutettava hoito tulee perustua tieteellisesti tutkittuun tietoon tai vahvaan kliniseen kokemukseen. Eettisiin ohjeisiin kuuluu hoitotyöntekijän omasta itsestään huolehtiminen. Työntekijällä on velvollisuus ylläpitää ja kehittää omaa ammattitaitoaan sekä huolehtia työnsä laadusta. (Etene 2001.)

Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä (1994, § 15–18) yleisissä velvollisuuksissa säädetään, että terveydenhuollon ammattihenkilön ammattitoiminnan päällimmäisenä tarkoituksena on ylläpitää ja edistää terveyttä, ehkäistä sairauksia, parantaa sairaita sekä lievittää heidän kärsimyksiä. Ammattihenkilön tulee olla tietoinen potilaan oikeuksista. Laissa kerrotaan myös velvollisuudesta ylläpitää ja kehittää omaa ammatillista kehittymistä, sekä oikeutta osallistua täydennyskoulutuksiin. Tämä turvaa riittävät tiedot ja taidot asianmukaiseen ja turvalliseen ammatinharjoittamiseen.

Romppaisen (2011, 175) väitöstutkimuksen tarkoituksena oli kuvata sairaanhoitajaopiskelijoiden merkityksellisiä hoitamisen kokemuksia ja niistä oppimista erilaisissa harjoitteluympäristöissä. Harjoittelussa opiskelijat oppivat eettisen toiminnan periaatteita havainnoimalla muita työntekijöitä ja pohtimalla omaa toimintaa. Opiskelijat oppivat toimimaan eettisesti ja edistämään potilaan etua, esimerkiksi toimimalla potilaan edustajana ja asianajajana. Toiminnan tuloksen näkee potilaan kuntoutumisena ja toiveiden toteutumisena. Opiskelijana on suuri kynnys puuttua epäkohtiin, mutta he oppivat ajattelemaan omaa toimintaansa ja kehittämään rohkeutta puuttua asiaan.

Brunou (2009, 110–111) on tutkinut väitöskirjassaan sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjattujen käytännön harjoitteluiden aikana ilmenneitä eettisiä ongelmia. Tutkimus koostui kahdesta osiosta. Ensimmäisessä osassa kartoitettiin opintojen eri vaiheissa olevien sairaanhoitajaopiskelijoiden ja heitä ohjaavien hoitajien näkemyksiä eettisistä ongelmista sekä niiden ratkaisuksista. Tutkimus osoitti, että eettisten ongelmien liittyivät sairaanhoitajaopiskelijoilla useimmiten potilaaseen ja hoitotyöntekijään. Eettisiä ongelmia ratkaistiin joko itsenäisesti tai yhdessä ohjaajan kanssa. Joissakin tapauksissa eettisiä ongelmia ei aina kuitenkaan ratkaistu ollenkaan tai se jäi kesken. Tulosten perusteella voisi miettiä, tulisiko eettisten ongelmien ratkaisua kehittää eri toimintamallien avulla. Tulokset osoittivat, että eettisten ongelmien havainnointiin ja ratkaisemiseen tulisi kiinnittää enemmän huomiota ohjaamisessa. Ohjaustilanteissa tulisi pohtia enemmän opiskelijan omia havaintoja tilanteesta ja itsestään. Tulosten mukaan olisi syytä keskustella siitä, kuinka opiskelijat itseohjautuvasti voisivat edistää eettistä toimintaa harjoittelussaan. Eettinen osaaminen kehittyy opiskelijoilla todennäköisesti parhaiten roolimallien avulla. Työyhteisöjen tulisi kiinnittää huomiota omaan ammattieettiseen sekä hoitotyön arvojen mukaiseen toimintaan.

Emotionaaliset tekijät

Harjoittelu voi olla psykologisesti rankkaa opiskelijalle. Etenkin jakson alussa opiskelija tutustuu uusiin hoitajiin sekä potilaisiin. Opiskelija perehtyy yksikön pelisääntöihin ja arkirutiineihin. Osasto voi olla kiireinen, mikä aiheuttaa psyykkistä kuormitusta ja stressiä. Onnistuneiden kokemusten kannalta on tärkeää, että opiskelija kokee johonkin kuulumisen tunteen. Opiskelijalta tämä edellyttää omaa panosta ja halukkuutta sitoutua työryhmään. Harjoittelun aikana opiskelija omaksuu ryhmältä erilaisia arvoja ja asenteita sekä tietoa ja taitoa. Niiden avulla opitaan uusia sosiaalisia rooleja, jotka ovat tärkeitä ryhmään kuulumisen kannalta. (Saarikoski 2005, 15.)

Romppaisen (2011, 61–62) väitöskirjatutkimuksessa hoitotyön opiskelijat kuvasivat tilanteita, joissa he kokivat saaneensa liikaa vastuuta. Ensimmäisessä harjoittelussa opiskelijoille oli nimetty oma potilas, johon heidän oli tarkoitus luoda hoitosuhde. Tutkimuksessa kokemukset liittyivät kivun hoitoon, potilaan tilan nopeaan heikkenemiseen sekä potilaan psyykkisen tilan muutokseen. Opiskelijat kuvasivat, että ensimmäinen harjoittelu on haasteellista puutteellisen tietoperustan ja hoitotyökokemuksen vuoksi. Kivun hoidon tilanteessa opiskelija koki jäävänsä ilman ohjaajan tukea, sillä ohjaaja antoi neuvoja eri paikasta käsin, näkemättä potilaan sen hetkistä tilaa.

Vastuunottamisen tuloksena opiskelijat näkivät oman työnsä tuloksen sekä tyytyväisyyden ja kiitoksen ilmaisua potilailta ja omaisilta. Edistymistä tuki omalta ohjaajalta tai muilta työntekijöiltä saatu myönteinen palaute. Opiskelijat oppivat tiedostamaan omia voimavarojaan, työn vaativuutta ja itsensä kehittämisen tarpeellisuutta. (Romppainen 2011, 168, 170.)

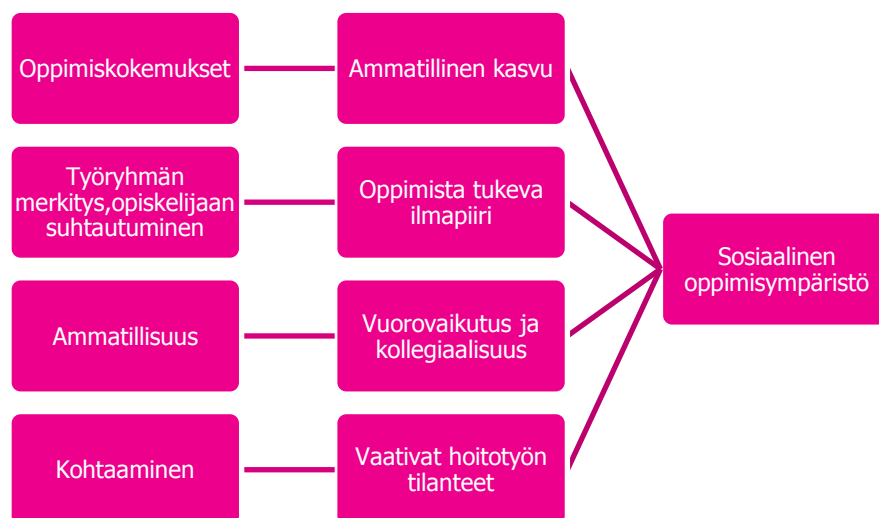
Psyykkisesti hyvin rankkaa voi olla hoidon rajallisuuden tiedostaminen. Opiskelijat kokivat rajallisuuden auttamismenetelmiin tai itseensä liittyvänä. Auttamismenetelmien rajallisuuden tunnistamista opitaan, kun auttamismenetelmät eivät toimi tai sovellu potilaan tai omaisen kriisiin. Opiskelijat op-

pivat kehittämään tilanneherkkyyttä jatkuvasti hoitoapua tarvitsevien potilaiden käyttäytymisen kohtaamiseen. (Romppainen 2011, 176.)

Lehtisen (2006, 46–47) tutkimuksessa hoitajat kuvasivat, että toisilla työntekijöillä kiire voi olla perusasenne suhtautua työhön tai työmäärään, kuvainnollisesti taakkana. Kiireen ilmaisevat työntekijät viestivät kuin asiat olisivat aina huonosti. Heille voi syntyä pelkoa kiireestä tai he voivat kokea sitä jo ennen työvuoroansa, esimerkkinä yhden työntekijän puuttuminen työvuorosta. Tutkimuksessa hoitajat kokivat arkipäivät kiireisempinä kuin viikonloput ja pyhäpäivät, vaikka työmäärä ja työntekijöitä oli suhteessa saman verran arkisin ja viikonloppuisin.

2.4 Sosiaalinen oppimisympäristö

Sosiaalinen oppimisympäristö kuvaa vuorovaikutusta. Sitä voidaan tarkastella sosiaalipsykologian, ryhmäprosessin ja kommunikaation avulla. Tarkemmin siitä tutkitaan vuorovaikutusta, yhteistoiminnallisuutta ja dialogia. Sosiaalisen oppimisympäristön lähellä kulkee henkinen ilmapiiri. Henkisestä ilmapiiristä voidaan tutkia ryhmän luottamusta, yksilöiden kunnioitusta ja ryhmädynamiikkaa. Opetus- ja koulutustapahtumassa on aina kyse vuorovaikutuksesta ja viestinnästä. Erilaisen arkkitehtuurin yhteydessä voisi miettiä, kuinka tuleva rakennus ohjaa, mahdollistaa ja tukee vuorovaikutusta ja ryhmäytymistä. (Burman ym. 2007, 36, 38, 70.) Kuvio 3 havainnollistaa sosiaalisen oppimisympäristön jakautumista tämän opinnäytetyön teoriassa.

KUVIO 3. Sosiaalisen oppimisympäristön jakautuminen tämän opinnäytetyön teoriassa.

Ammatillinen kasvu

Ammatillisen kasvun käynnistymistä tukevat hyvät oppimiskokemukset. Romppaisen (2011, 174) tutkimuksessa opiskelijat kuvasivat oppineensa tutkimalla omaa toimintaansa kriittisesti. Heidän kykynsä olivat kehittyneet tilanteiden selvittelyissä, organisointi- ja havaitsemiskyvyn kehittämisessä ja rationaalisuuden ja arviointikyvyn kehittämisessä. Luottamuksellinen hoitosuhde ja sen kehittyminen vahvistivat opiskelijan ammatillista itsetuntoa, rohkeutta ja motivaatiota kehittyä tulevana hoitajana.

Hoitamisesta saadut palautteet ja työn tulosten havainnointi antoivat lisää voimavaroja, uskoa ja tyytyväisyyden tunnetta omaan työskentelyyn.

Romppaisen (2011, 91, 166) tutkimuksessa kuvataan, kuinka opiskelijoiden kokemus onnistuminen luottamuksellisessa potilas-opiskelijasuhteessa vahvisti motivaatiota oppimiseen ja lisäsi opiskelijoiden tunnetta siitä, että he olivat valinneet oikean ammatin itsellensä. Yhtenä merkityksellisenä kokemuksena opiskelijat kokivat kuolevan potilaan kohtaamiseen liittyvät tapahtumat. Kohtaaminen herätti osaamattomuuden tunnetta, hallinnan vaikeutta ja hämmennyttä.

Oppimista tukeva ilmapiiri

Hyvälle oppimisympäristölle ominaista on reilu, myönteinen ja oppimista tukeva ilmapiiri. Työryhmän jäsenillä tulisi olla tiedostettuna omat tehtävät ja tavoitteet. Kun työryhmässä ei ole ryhmädynamiikkaa häiritseviä jännitteitä, työryhmä siirtää energiansa oman perustehtävän tekemiseen. Tällöin työryhmässä vallitsee innostunut ja sitoutuvainen ilmapiiri. Hoitohenkilökunnan työskentelymotivaatio välittyy opiskelijalle erittäin herkästi. Innostunut ja sitoutuvainen ilmapiiri mahdollistaa sen, että opiskelija voidaan nähdä voimavarana työyhteisössä. Opiskelijan sallitaan tehdä virheitä ja oppia niistä sekä perehtyä asiaan kyselemällä. Oppimisympäristön tulisi kuormittaa opiskelijaa sopivasti, sillä liian vähäiset potilaskontaktit heikentävät oppimista. (Saarikoski 2005, 14–17.)

Osastonhoitajan merkitys korostuu siinä, millainen työyhteisön ilmapiiri on. Osastonhoitajan tulisi olla riittävän etäällä, mutta toisaalta myös riittävän lähellä työyhteisöä. Osastonhoitajan rooli tulisi olla läheinen ja turvallinen ja että häneen olisi helppo ottaa kontaktia. Osastonhoitajan tulisi olla kuitenkin hieman ylempänä hoitohenkilöstöä. Opiskelijaystävällisessä harjoittelupaikassa työntekijöiden välinen hierarkia ei ole vahvasti esillä. Henkilökunta on hyvin koulutettua ja helposti lähestyttävää. He omaavat hyvät tiimityöskentely- ja kommunikointitaidot. (Saarikoski 2005, 14.)

Vuorovaikutus ja kollegiaalisuus

Knuutila ja Kotila (2011, 62–63, 65) kuvaavat kollegiaalisuuden olevan osa sairaanhoitajan ammatillista kasvua ja kehitystä. Kehitys alkaa jo opiskeluaikana ja muotoutuu työyhteisössä. Sairaanhoitajat tukevat toisiaan potilaan hoitoa koskeissa asioissa, työssä jaksamisessa ja ammatillisessa kehityksessä. Kollegiaalisuuden kannalta hyvin tärkeässä roolissa ovat yksilön korkea moraalinen ja sivistyneet käytöstavat sekä ammatillisuus ja toisen työn kunnioittaminen. Esimiehen tehtävänä on omalla esimerkillänsä kannustaa työntekijöitä kollegiaalisuuteen. Kollegiaalinen sairaanhoitaja osaa ja uskalltaa tuoda rakentavasti esiin vaikeat ja epävarmat asiat. Tällöin kollegiaalinen käytös tarkoittaa sitä, että työkaverin virheitä, kiusaamista, uupumusta tai esimerkiksi alkoholisoitumista ei katsota läpi sormien. Asioista osataan puhua avoimesti syyllistämättä ja yhdessä oikeita toimintatapoja etsien.

Kollegiaalinen toiminta näyttää opiskelijalle hoitoyhteisön työilmapiirin ja potilaan hoidon yhtenäisyyden. Opiskelijat oppivat havaitsemaan oman roolin merkityksen potilaan hoidon edistämässä ja

yhteistyössä työkavereidensa kanssa. Kollegiaalisessa toiminnassa opiskelijat oppivat avoimesti puhumisen merkityksen ja perehdytyksen tärkeyden. (Romppainen 2011, 173.)

Romppaisen (2011, 170) tutkimuksen mukaan harjoittelun aikana opiskelijat oppivat kuuntelemaan potilasta tarkasti ja herkästi. Omalla kiireettömällä läsnäololla ja myötäelämisellä voi edistää potilaan ja sekä omaisen hyvinvointia vaativassakin tilanteessa. Potilas-hoitajasuhteen rakentamisessa non-verbaalisen kommunikaation kehittyessä opiskelijat oppivat tulkitsemaan potilaan tarpeita eleistä, ilmeistä ja äänensävyistä.

Vaativat hoitotyötilanteet

Romppaisen (2011, 75, 86) tutkimuksessa opiskelijat kuvasivat vaativiksi tilanteiksi perheiden kohtaamisen ja vaikeasti käsiteltävät potilaiden hoitotilanteet. Vaativiksi hoitotilanteiksi kuvattiin potilaan kieltäytyminen hoidosta ja yhteistyöstä sekä potilaan osoittama epäluottamus opiskelijaa kohtaan. Vaativia hoitotilanteita olivat uhkaavat ja yllättävät tilanteet, esimerkiksi väkivaltainen tai riehuva potilas sekä uhkaileva omainen. Väkivaltatilanteessa opiskelija koki, että perusteellinen perehdytys potilaan taustoihin, työnohjaus ja neuvot aggressiivisen potilaan kohtaamiseen ovat tärkeitä jokapäiväiseen selviytymiseen. Edellä mainitussa tilanteessa opiskelijat toivoivat, että voisivat keskustella ohjaajan kanssa reflektoiden tapahtumaa.

3 SAIRAANHOITAJAOPISELIJAN OHJAAMINEN

Ohjaus on yhteistoimintaa, jonka tarkoituksena on ohjattavan toimijan vahvistuminen. Tarkoituksena on tukea ja edistää ohjattavaa kasvu-, oppimis-, työ- tai ongelmanratkaisunprosesseissa. Hyvä ohjaus toteutuu vuorovaikutuksessa, jota edistävät kunnioittaminen ja kohtaaminen rakentavasti sekä dialogisuus. (Vehviläinen 2014, 12.) Ohjaaminen on myös opiskelijan oppimisen ja ammatillisen kasvun tukemista (Saarikoski 2005, 25).

Yksi lähtökohta hyvälle ohjaukselle on, että hoitotyötä tekevät tietävät omat perustehtävänsä ja tavoitteet. Työryhmän työskentelymotivaatio välittyy erittäin herkästi opiskelijalle. Tällöin opiskelija voidaan kokea myönteisenä ja jopa työyhteisön voimavarana. (Saarikoski 2005, 14.)

Hyvän ohjaajan tunnusmerkkeinä voidaan pitää rauhallisuutta, selkeäkielisyyttä ja kärsivällisyyttä. Opiskelija saattaa toivoa, että ohjaaja tutustuu häneen ihmisenä. Ohjaajalta voidaan odottaa kiinnostusta ja motivoituneisuutta omaa työtänsä kohtaan sekä vastuullisuutta ja ammattitaitoa. Ohjaaja tietää opiskelijan tavoitteet ja antaa vastuuta opiskelijan kykyjen mukaan. Ohjaajalla tulee olla antaa aikaa opiskelijalle, ohjaajalle tulee saada esittää kysymyksiä ja saada häneltä ohjausta. (Oinonen 2000, 72–73.)

Luojuksen (2011, 148–150) väitöskirjassa tutkitaan ohjaajien näkökulmasta ammattitaitoa edistävän harjoittelun ohjauksen toimintamallia. Toimintamalli, joka luotiin ammattitaitoa edistävän harjoittelun kehittämiseen, mahdollistaa laadukkaamman opiskelijaohjauksen kehittämisen harjoitteluyksiköissä. Ohjaukselliset lähtökohdat ohjaajaominaisuuksien ja ohjausilmapiirin osalta toteutuivat erittäin hyvin tutkimuksessa. Kohdejoukko oli asennoitunut opiskelijaohjaukseen myönteisesti sekä täyttivät hyvälle ohjaajalle asetetut kriteerit. Kehitettävää tuli ilmi ohjaajien itsearviointissa muun muassa ohjaustaidoissa, ohjaushalukkuudessa sekä ohjausajan riittävyydestä. Ohjaushalukkuus oli vaihtelevaa eikä ohjaukseen tarkoitettua aikaa koettu riittävänä. Ohjaustaitojen kokeminen puutteellisenä johtui systemaattisen koulutuksen puutteesta. Ohjaajat toimivat pääsääntöisesti kokemuksellisen tiedon varassa. Opiskelijaohjausta ja sen halukkuutta tulisi kehittää positiivisemmaksi, koska sillä on yhteys ohjaajan ammatilliseen kehittymiseen. Ohjaushalukkuutta voidaan tukea huomioimalla ohjaajien välistä vertaistukea, ohjaajakoulutusta, ohjausajan käyttöä, yhteistyötä koulun kanssa sekä potilastyön ja ohjaamisen yhteensovittamista.

3.1 Oppimista tukeva ohjaussuhde

Lähiohjaajalla tarkoitetaan sitä henkilöä, joka on nimitetty opiskelijalle koko harjoittelujakson tai työvuoron ajaksi. Opiskelija ja hänen ohjaajansa rakentavat yhdessä ohjaussuhteen. Ohjauksen tavoitteena on, että se on oppimista edistävää, kannustavaa ja toteuttavaa toimintaa. Ohjaus voi olla opiskelijan oppimisen ja ammatillisen kasvun tukemista, edistämistä ja helpottamista. (Sulosaari 2005, 25.)

Ohjaussuhteen onnistuminen luo edellytykset harjoittelun onnistumiselle. Ohjaussuhteen pitäisi perustua osapuolten sopimukseen ja arvostukseen, josta molemmat ovat vastuussa. Suhteessa suuressa roolissa on avoin vuorovaikutus ja luottamus. Ohjaussuhteen onnistuessa se edistää opiskelijan sosiaalistumista ja sitoutumista ammattiin sekä mahdollisesti vähentää opiskelijan pelkoa. Ohjaaja voidaan kuvata esikuvana, johon opiskelijalla on mahdollisuus peilata omia kokemuksia ja ajatuksia. Ammattitaitoinen ohjaaja kuvataan yhtenä ammatillisen kasvua edistävänä tekijänä. Omaa työtään arvostava, rohkaiseva ja kannustava ohjaaja lisää opiskelijan motivaatiota oppimiseen. Päinvastainen tilanne voi nujertaa opiskelijan motivaatiota. (Sulosaari 2005, 27–28.)

Ohjatussa harjoittelussa palautteen antaminen on jatkuvaa tai määräaikaista. Arvioinnin kohteena on asiantuntijuuden kehittyminen ja sen vaatimat edellytykset. Sekä arvioinnin että palautteen olisi toivottavaa olla oppimista ohjaavaa ja kehittävää. Arviointi voi olla sanallista tai numeraalista palautetta. Opiskelijan itsearviointia tukee, kun palautetta saadaan jatkuvasti, esimerkiksi omien vahvuuksien ja kehittämistarpeiden nimeämiseen. Vertaisarviointi muilta opiskelijoilta on itsearvioinnin tuke- mista. Oppimistilanteessa ohjaaja osaa pyytää opiskelijalta perusteluja toiminnalleen ja esittää kysymyksiä ohjaustilanteesta. Epäonnistumistilanteessa ohjaajan tulisi osata löytää positiivisia puolia ja rohkaista opiskelijaa eteenpäin, esimerkiksi kokeilemaan uudelleen. (Ääri 2005, 51–52.)

Jokelainen (2013, 7) tutkii ja kuvaa väitöskirjassaan sairaanhoitajaopiskelijoiden harjoittelun ohjausta harjoittelupaikkojen ohjaajien käsitysten perusteella. Tulosten perusteella toimiva opiskelijaohjaus rakentuu monenlaisista tekijöistä kuten riittävästä henkilökunnasta, arvostuksesta työtä kohtaan, omistautuneisuudesta sekä toimivasta yhteistyöstä tekijöiden välillä. Onnistunut opiskelijaohjaus tukee opiskelijan kehittymistä, oppimista sekä ammatti-identiteettiin kasvamista. Hoitotyön opiskelijan oppimista tukee tutkimuksen mukaan tavoitteellinen työskentely, oppimisen pohdinta ja arviointi sekä kannustaminen.

3.2 Ammattitaitoa edistävän harjoittelun laatusuositukset

Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri (2010, 10) on julkaissut opiskelijaohjauksen laatusuositukset. Harjoitteluyksiköltä edellytetään motivoituneisuutta ja sitoutumista opiskelijan ohjauksen sekä opiskelijamyönteistä ilmapiiriä. Toiminnassa tulisi näkyä potilaan oikeudet ja toiminnan tulisi olla näyttöön perustuvaa toimintaa. Harjoitteluyksikössä kannustetaan opiskelijaa osallistumaan jokapäiväiseen toimintaan sekä yhteistyöhön moniammatillisessa työryhmässä.

Laatusuosituksen mukaan oppilaitos yhdessä harjoitteluyksikön kanssa varmistaa harjoittelupaikkojen riittävyyden suhteessa opiskelijamäärään. Työnantajan vastuulla on varmistaa, että harjoitteluyksikössä on ammattitaitoisia opiskelijaohjaajia ja ohjaajan työaika riittää opiskelijanohjaukseen sekä erilaisiin arviointitilanteisiin. Harjoitteluyksikössä tulisi olla saatavilla erilaisia opiskelumateriaalia ja –välineitä sekä tarvittaessa mahdollisuus tiedonhankintaa. (Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri 2010, 7.)

Laatusuositukseen on kirjattu hyvän perehdytyksen vaatimukset ja kriteerit. Vaatimuksen periaatteena on luoda opiskelijan oppimiselle turvalliset ja hyvät mahdollisuudet. Harjoitteluyksikkö on

suunnitellut etukäteen opiskelijoiden saapumista ja harjoitteluyksikkö on etukäteen nimennyt ohjaajan opiskelijalle. Perehdytyksestä vastaavat henkilöt ovat valmistautuneet ja varanneet riittävästi aikaa opiskelijoiden vastaanottamiseen. Perehdytys tapahtuu suunnitelmallisesti ja sen tukena toimii päivitetty perehdyttämismateriaali. Työelämän pelisäännöt, arvot ja toimintaa ohjaavat periaatteet kerrotaan opiskelijalle. Lisäksi tulisi varmistaa opiskelijan tietoisuus työturvallisuudesta ja toiminnasta poikkeusoloissa. (Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri 2010, 11.)

Ennen harjoittelua opiskelijalta edellytetään perehtyneisyyttä harjoitteluyksikköön ja että opiskelija on suorittanut harjoittelua edeltävät opinnot opetussuunnitelman mukaisesti. Ennen harjoittelua opiskelija on laatinut lähtötasokuvauksen sekä tavoitteet, joita tarvittaessa tarkennetaan yhdessä ohjaajan kanssa. Opiskelijan laatusuositukseen on kuvattu, että opiskelija olisi aktiivinen ja itseohjautuvainen. Opiskelijan tulisi arvioida toimintaansa kriittisesti sekä olla tietoinen omasta osaamisestaan tunnistaen vahvuutensa ja kehittämistarpeensa. Opiskelijalta vaaditaan työelämän pelisääntöjen noudattamista kuten pukeutumisohjeita ja vaitiolovelvollisuutta sekä erilaisten sopimuksien ja lakien noudattamista. Opiskelijan tulisi pyytää palautetta aktiivisesti ja samalla opetella antamaan palautetta ohjaajalleen. (Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri 2010, 15.)

Ohjaajalla on vastuu toimia opiskelijalle positiivisena ammattilaisen roolimallina. Ohjaaja pystyy luomaan avoimen ja turvallisen ilmapiirin oppimiselle ja on vastuussa opiskelijan ohjaamisesta ja sen jatkuvuudesta. Ohjaaja ja opiskelija käyvät yhdessä harjoittelun alussa lähtötaso- ja tavoitekeskustelun. Hän ohjaa opiskelijaa laatimaan tavoitteet oppimiselle sekä tukee opiskelijaa saavuttamaan ne. Ohjaajan tulisi puuttua opiskelijan toiminnassa ilmeneviin epäkohtiin. Ohjaajalla itsellään tulisi olla riittävä kliininen osaaminen, jota hän kehittää ja ylläpitää. Ohjaajan tulisi järjestää ja huolehtia riittävästi tavoitteiden mukaisia oppimistilanteita ja antaa kehittymishaasteita sekä antaa niistä palautetta. Ohjaajan on hyvä olla valmis ottamaan palautetta vastaan ja kehittää itseään. (Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri 2010, 16.)

Arvioinnin yksi kriteeri on, että opiskelijalla on oikeus väliarviointiin. Opiskelija osallistuu siihen yhdessä ohjaajan ja opettajan kanssa arvioiden yhdessä kuinka opiskelija pääsee asettamiinsa tavoitteisiin. Sekä ohjaajan ja opiskelijan tulisi tietää arviointikriteerit ja -käytännöt ohjaussuhteen alkaessa. Arvioinnin perustana toimivat arviointikriteerit ja opiskelijan henkilökohtaiset tavoitteet. Ohjaaja antaa suullisen arvioinnin lisäksi kirjallisen arvioinnin, johon tulisi huomioida muiden ammattiryhmien antama palaute. Kuten edellä on mainittu, opiskelijan tulee antaa palautetta ohjaajalleen. Opiskelija antaa palautetta koko työyhteisölle oppimisympäristöstä. Palautteen käsittelemistä hyödynnetään vuosittain oppimisympäristöjen kehittämiseksi. Opiskelija ohjauksen laatua voidaan kehittää ja arvioida esimerkiksi CLES-mittarin avulla. (Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri 2010, 21.)

4 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS, TAVOITTEET JA TEHTÄVÄT

Opinnäytetyön tarkoitus oli tutkia, millaisena Ylä-Savon osasto 1:n sairaanhoitajat näkevät oppimisympäristönsä ja sen merkityksen ohjaamiseen. Opinnäytetyön tavoitteena oli saada tietoa, jota sairaanhoitajat voivat hyödyntää ohjatessaan opiskelijoita, mahdollistaen opiskelijalle parhaan mahdollisen ammattitaitoa edistävän harjoittelun kokemuksen.

Opinnäytetyöstä saatu tieto tukee meidän omaa ammatillista kasvua sairaanhoitajiksi. Olemme opinnäytetyöprosessin aikana oppineet kiinnittämään huomiota laadukkaaseen opiskelijaohjaamiseen. Voimme huomioida tulevassa työpaikassamme tuloksista nousseita oppimisympäristön tekijöitä ja verrata niitä kyseiseen ympäristöön sekä antaa kehittämisideoita viedäksemme asiaa eteenpäin.

TUTKIMUSTEHTÄVÄT

1. Millaisena sairaanhoitajaopiskelijan ohjaajat näkevät osaston oppimisympäristön?
2. Millainen merkitys oppimisympäristöllä on ohjaamisessa?

5 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN

Opinnäytetyömme toteutettiin kvalitatiivisena tutkimuksena. Kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen lähtökohta on todellisen elämän kuvaaminen. Laadullisessa tutkimuksessa kohdetta pyritään tutkimaan kokonaisvaltaisesti. Samaan kysymykseen vastaajat voivat vastata hyvin eri tavalla, joka mahdollistaa monen suuntaisia suhteita. Tutkimuksen tarkoitus on löytää tai paljastaa tosiasioita, kuin jo todentaa tiedossa olevaa asiaa. (Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara 2014, 161.)

Aihe opinnäytetyöhöemme syntyi ajatuksien vaihdon ja keskustelujen kautta. Syksyn 2015 aikana kävimme keskustelemassa Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän opiskelijaohjauksen koordinaattorin kanssa aiheesta ja hän hyväksyi aiheemme. Hyväksymisen jälkeen aloitimme ideoinnin ja aihekuvauksen työstämisen. Aihekuvaus esitettiin joulukuussa 2015. Aihekuvauksen jälkeen aloimme etsiä ja syventää teoriatietoa samalla, kun laadimme työsuunnitelmaa. Samaan aikaan pohdimme tutkimuskysymyksiä ja rakensimme kyselylomaketta. Työsuunnitelman valmistuttua esittelimme sen ja se hyväksyttiin kevään 2016 aikana.

5.1 Tutkimusympäristö

Opinnäytetyö toteutettiin Ylä-Savon osasto 1:lle. Osasto tuottaa perustason erikoissairaanhoidon palveluita Ylä-Savon alueella. Potilaita osastolle tulee päivystyksen tai terveyskeskuksen kautta lähetteellä sekä kutsuttuina. Osasto toimii jatkohoitopaikkana muille sairaaloille. Osasto on jaettu A- ja B- osaan, joilla on yhteensä 30 potilaspaikkaa. Osaston henkilökunnalta vaaditaan laajaa osaamista, sillä osastolla hoidetaan monen eritasoisia potilaita kuten sisätauti-, diabetes-, infektio- ja syöpäpotilaita. Potilailla voi olla erilaisia sydän- ja verisuonisairauksia sekä keuhko ja neurologisia sairauksia. Osasto sisältää sydänvalvomon, jossa on 8 paikkaa. Sydänvalvonnassa hoidetaan tarkkailua vaativia potilaita kuten rintakipuisia potilaita ja rytmihäiriöistä kärsiviä. (Ylä-Savon SOTE Kuntayhtymä 2016b.) Ylä-Savon osasto 1:llä työskentelee yhteensä 27 työntekijää. Osastolla on oma esimies ja apulaisosastonhoitaja. Osastolla hoitotyötä tekevät apulaisosastonhoitajan lisäksi 16 sairaanhoitajaa ja 9 lähihoitajaa. (Janatuinen 2016–03-16.) Ylä-Savon osasto 1:llä toteutetaan runsaasti ammattitaitoa edistäviä harjoitteluita. Tilastojen mukaan vuonna 2015 Ylä-Savon osasto 1:llä toteutui yhteensä 39 harjoittelujaksoa. Harjoitteluviikkoja kertyi näin ollen 228,5 kappaletta. (Janatuinen 2016-03-17.)

5.2 Laadullinen tutkimus ja aineistonkeruu

Laadullisen tutkimuksen tavoite on ymmärtää osallistujien näkökulma. Laadullisen tutkimuksen tavoitteena on saada tutkittavasta ilmiöstä monipuolisia ja värikkäitä vastauksia. Tutkimustulokset ovat sidoksissa siihen ympäristöön, kulttuuriin ja yhteisöön, josta tieto on hankittu. Tutkimuksessa mielenkiinnon kohteena on todellisuus ja tutkimus toteutetaan tutkimukseen osallistuvien ihmisten näkökulmasta. Laadullinen tutkimus keskittyy ensisijaisesti tutkittavan ilmiön laatuun, ei niinkään määrään. Tutkimuksen suunnittelua ja tekemistä ohjaavat yleensä kysymykset mitä, miksi ja miten. Tutkimussuunnitelman kirjoittamisessa tulee huomioida, kuinka tutkimuksesta saadaan mahdollisimman selkeä kuva ja kuinka se olisi ymmärrettävä kohtuullisella lukemisella. Hyvän ja onnistuneen

tutkimuksen taustalla on osoitettu tiedon puute. (Juvakka ja Kylmä 2007, 41–42, 45, 64.) Valitsimme tutkimusmenetelmäksi laadullisen tutkimusmenetelmän, koska meillä oli mahdollisuus saada aiheesta laajempaa ja syvällisempää tietoa kuin määrällisellä tutkimusmenetelmällä.

Tutkimussuunnitelman laatimisvaiheessa on suunniteltava, millaiselta ryhmältä tutkimusaineisto kerätään. Tutkimukseen osallistuvat henkilöt valitaan sen mukaan, kenellä on kokemuksellista tietoa tutkittavasta ilmiöstä. Henkilöillä tulee olla osaamista ja halukkuutta kuvata tutkimusilmiötä. Osallistujien valinnan jälkeen tutkijan tulee pohtia, kuinka hän saa yhteyden tutkittaviin, esimerkiksi esitteen avulla. Esite voi olla hyvä liittää tutkimussuunnitelman liitteeksi. (Juvakka ja Kylmä 2007, 58–59.) Opinnäytetyössämme oli tärkeää saada monipuolista tietoa sairaanhoitajien, apulaisosastonhoitajan ja osastonhoitajan kokemuksia osastostansa ja sen oppimisympäristöstä. Vastaajat olivat ennalta valittu joukko, koska heillä on eniten tietoa ja kokemusta tutkittavasta asiasta. Haimme tutkimuslupaa Ylä-Savon SOTE kuntayhtymältä. Tutkimuslupan hakukaavakkeeseen tuli liittää kyselylomakkeesta kopio. Tutkimuslupa saatiin loppukeväästä 2016. Tutkimuslupa on esitelty liitteessä 1. Opiskelijaohjauksen koordinaattorilla ja osaston osastonhoitajalla oli pelko, että emme ehkä saa vastauksia riittävästi. Kävimme informoimassa henkilökuntaa opinnäytetyöstämme sekä sen tarkoituksesta ja tavoitteesta loppukeväästä 2016.

Laadullisen tutkimuksen menetelmänä voidaan käyttää avointa kyselyä. Kyselyn avulla tutkittavien omat näkökulmat pääsevät esiin. Avoimet kysymykset ovat käytännössä sellaisia, joissa esitetään vain kysymys ja jätetään tyhjä tila vastaukselle. Avoimet kysymykset mahdollistavat, että vastaajat voivat vastata kysymykseen omin sanoin ilman, että tutkija johdattelee vastaukseen. Avoimet kysymykset antavat mahdollisuuden vastaajille, että he saavat osoittaa tietämystä ja kokemusta tutkittavasta aiheesta. Avoimet kysymykset sallivat osoittaa, mikä on keskeistä ja tärkeää vastaajien mielestä. (Hirsjärvi ym. 2014, 164, 198, 201.) Tässä opinnäytetyössä menetelmänä käytettiin avointa kyselyä. Kyselylomake rakentui tutkimustehtävien ympärille. Kysymyksien sisältö muodostui teoriassa käytettyjen käsitteiden ympärille. Kysymyksiä rakentaessa keskustelimme opiskelijaohjauksenkoordinaattorin ja opinnäytetyön ohjaavan opettajan kanssa, millaisilla kysymyksillä saisimme vastauksia ja millaisiin kysymyksiin olisi helppo vastata. Pohdimme pitkään kysymyksien muotoja ja muovautuvat monien ajatuksien vaihtojen avulla.

Pilotointivaiheessa kyselylomakkeen olisi hyvä muistuttaa mahdollisimman paljon tutkimuksessa käytettävää kyselylomaketta. Kyselylomakkeen mukana oleva saatekirje tehdään valmiiksi pilotointiin. Osallistujamäärä voi vaihdella muutamasta vastaajasta suurempaan joukkoon. Mikäli aikataulu antaa myöten, suurempi joukko olisi hyödyllisempi. Mikäli pilotointiryhmä ei osaa vastata johonkin kysymykseen tai eivät ymmärrä täyttöohjeita, tulee lomaketta muokata. Mikäli pilotoinnin jälkeen lomakkeeseen tulee paljon muutoksia, kannattaa lomake pilotoidaan uudestaan. Pilotoinnista saatujen tulosten mukaan selviää tarpeettomat ja epäoleelliset kysymykset. (Turunen 2008, 70–71.) Kevään 2016 aikana pilotoimme kyselylomakkeen oman opiskelijaryhmämme avulla. Pilotointiin osallistui myös kaksi sairaanhoitajaystäväämme. Saimme heiltä positiivista palautetta sekä rakennuskehotuksia. Muokkasimme kyselylomaketta niin, että sitä oli helpompi ymmärtää ja vastaaminen siihen olisi

yksinkertaisempaa. Muutokset eivät olleet suuria, joten pilotointia ei tarvetta uudelleen pilotointiin ollut.

Aineiston keruu aloitettiin kesäkuussa 2016 lähettämällä liitteessä 2 esitelty saatekirje ja Webropol®-kyselylinkin osastonhoitajalle ja apulaisosastonhoitajalle sähköpostiin, jotka jakoivat sen osaston sairaanhoitajille. Saatekirjeessä kerroimme muun muassa tämän opinnäytetyön tarkoituksen ja tavoitteen. Sähköinen kyselyohjelma mahdollisti sen, että vastaaja pystyi itse määrittelemään ajan ja paikan vastaamiselleen. Avoimen kyselyn avulla annoimme vastaajalle mahdollisuuden kertoa vapaasti omista kokemuksistaan. Anonymiteetti oli mahdollisuus säilyttää tällä tavalla, kun emme saaneet tietoon työntekijöiden nimiä. Vastausaikaa annoimme aluksi kaksi kuukautta, koska työntekijät viettävät kesäisin pitkiä lomajaksoja. Lähetimme välillä muistutteluviestejä osastonhoitajalle ja apulaisosastonhoitajalle, jotta kyselyyn muistettaisiin vastata. Saimme 8 vastausta kesän aikana, joten annoimme elokuun alusta kaksi viikkoa lisää aikaa vastaamiseen. Lisääjän jälkeen saimme 2 vastausta lisää.

Aineiston keruussa käytetään vastauksien riittävyyteen ja kylläisyyteen viittaavaa käsitettä saturaatio. Saturaatio tarkoittaa, että tutkija kerää aineistoa niin, ettei tutkija pääte etukäteen tutkittavien tapausten määrää. Tutkija voi aloittaa esimerkiksi haastattelut ja jatkaa niitä niin pitkään, kun haastattelut tuottavat uutta tietoa tutkittavasta ilmiöstä. Kun vastaukset alkavat kertautua haastatteluisissa, aineistoa voidaan pitää riittävänä. Tapahtumaa kuvataan tällöin saturaatioksi. (Hirsjärvi ym. 2014, 182.) Opinnäytetyössämme saturaation tapahtumisen arviointi oli haastavaa. Vastaamisten ajankohtaa määritteli pitkälti antamamme vastausaika, joka sijoittui kesälle. Annoimme vastaajille kaksi viikkoa lisää aikaa vastata kyselyyn, koska se mahdollisti lisävastausten saamisen. Kahden viikon aikana saimme kaksi vastausta, joissa vastaukset kertautuivat aikaisemmin saatuihin vastauksiin. Tästä voidaan päätellä, että saturaatio on saavutettu.

5.3 Aineiston analyysi

Laadullisen tutkimuksen aineistoa analysoidaan mahdollisimman avoimesti. Aineistolta voi kysyä, mitä tutkimusaineisto kertoo tutkittavasta ilmiöstä. Aineiston analyysissa aineisto muuttuu kyselyaineistosta ilmiön teoreettiseksi kuvaukseksi (Juvakka ja Kylmä 2007, 66.) Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä sanojen luokittelu tapahtuu teoreettisen merkityksen perusteella. Tutkimuksen tehtävät ohjaavat aineistolähtöistä päättelyä, johon analyysi kokonaisuudessaan perustuu. Tutkimustehtävien ohjaamana aineistosta nousee esille tuotoksen kategoriat. Teoreettinen kokonaisuus tulisi pyrkiä muodostamaan siten, ettei analyysiä ohjaa aikaisemmat havainnot, tiedot tai teoriat. (Kankkunen ja Vehviläinen-Julkunen 2009, 135.)

Käytimme opinnäytetyömme tutkimuksessa aineistolähtöistä analyysia. Aloitimme analyysin kokoomalla vastaukset Webropol® – ohjelmasta ja tarkastelimme vastauksia yleisellä tasolla. Webropol® – kysely sisälsi kuusi (6) kysymystä. Käytimme aineiston analyysissä apuna tekstinkäsittelyohjelmaa Wordia. Jatkoimme analyysia tutustumalla tarkemmin vastauksiin sekä pohtimalla vastauksien sisältöä ja merkitystä. Tämän jälkeen kokosimme alkuperäiset ilmaukset erilliselle paperille sekä pelkis-

timme ne. Alkuperäiset ja pelkistetyt ilmaukset tulostimme paperille, jonka jälkeen kaikki vastaukset leikattiin irtaalleen. Aloimme tarkastella vastauksia ja etsiä samankaltaisuuksia tekijöiden ja merkityksien välillä. Samankaltaiset vastaukset yhdistimme samaan alaluokkaan, jonka jälkeen pohdimme pääluokkaa. Yhdistävät pääluokat olivat ennalta määrättyjä tutkimuskysymysten mukaan. Liite 3 havainnollistaa fyysisten tekijöiden aineistolähtöistä sisällönanalyysiä. Pohdimme analyysin kaikissa vaiheissa, miten pitkälle analyysissä voimme edetä. Suorat lainaukset varmistavat tutkimuksen luotettavuutta sekä antavat lukijalle mahdollisuuden pohtia aineiston keruun etenemistä (Kankkunen ja Vehviläinen-Julkunen 2009, 160). Tulosten raportoinnissa käytimme muun muassa vastauksista poimittuja suoria lainauksia, jotka avaavat tutkimustehtäviin liittyviä ilmiöitä.

6 OPINNÄYTETYÖN TUTKIMUSTULOKSET

Tutkimustuloksissa käydään läpi kyselyssä saatuja vastauksia kysymyskohtaisesti. Tutkimustuloksien esittelyssä on suoria lainauksia vastauksista. Kyselyyn vastasi 10 Ylä-Savon osasto 1:llä työskentelevää sairaanhoitajaa.

6.1 Fyysinen oppimisympäristö

Ensimmäisen kysymyksen tarkoituksena oli selvittää vastaajilta, mitä fyysiseen oppimisympäristöön liittyviä asioita ja tekijöitä heidän osastollansa on. Kuvio 4 havainnollistaa tutkimuksen sisällön analyysissä nousseet fyysiseen oppimisympäristöön liittyvät tekijät.

Osaston rakenne

Vastaajat kokivat osastonsa tilojen olevan hyvin merkittyjä ja selkeitä. Lisäksi hyvät ergonomiset ratkaisut vaikuttivat fyysiseen oppimisympäristöön positiivisesti. Vastaavasti osa vastaajista oli sitä mieltä, että osaston tilat ovat vanhat ja toisinaan ahtaat. Tilojen ahtaus aiheuttaa ergonomisia vaikeuksia. Lisäksi sisäilmaongelmat nousivat vastauksissa esille.

"Osastolla monipuoliset tilat, mm. sydänvalvonta."

"Tilat, ahtautensa vuoksi aiheuttavat hankalia ergonomisia vaikeuksia, varsinkin kiireessä."

Hoitotyöhön liittyvät välineet ja laitteet

Vastauksissa nousi esille työturvallisuuteen liittyviä tekijöitä kuten poistumistiet, paloturvallisuus ja hälytyslaitteet. Vastaajat toivat esiin vastauksissansa, että apuvälineet ovat vanhanaikaisia ja niitä on toisinaan liian vähän. Välillä ajantasaista välineistöä ei ole saatavilla työn tekemiseen. Vastaajat kertoivat, että tietokoneita on liian vähän ja niiden käyttö on rajattua. Vastaajat kertoivat, että vaikka tavaroille on merkitty omat paikat, ne saattavat olla toisinaan epäjärjestyksessä.

"Potilaiden esim. pöydät hajoavat käsiin, puhelimet irtoilleet ja listat repsottavat."

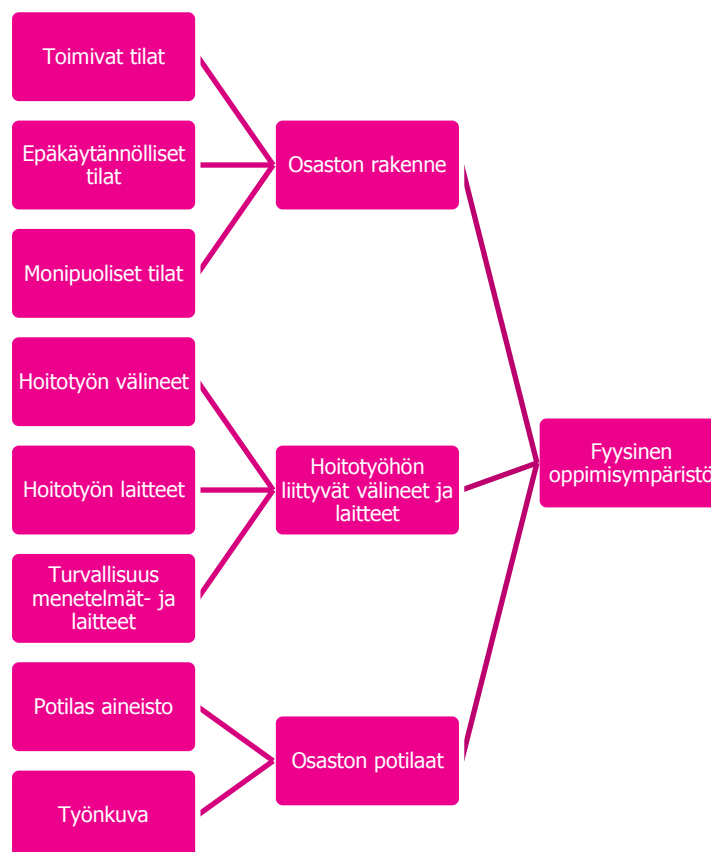
"Toisinaan osastolla tavarat ovat epäjärjestyksessä."

Osaston potilaat

Vastaajat kertoivat osaston olevan monipuolinen, koska potilaiden sairaudet ovat moninaisia. Lisäksi potilaat tulevat eri lähtökohdista ja hoitajat kokevat että, erilaisiin ihmisiin tutustuminen on rikkaus. Osastolla työnkuva on laaja. Työnkuva koostuu erilaisista tutkimuksista ja hoitotyöstä.

"Osasto on kaiken puolin monipuolinen, koska sairaudet, joita potilaat sairastavat osastollamme ovat moninaisia eivätkä vain tietyltä erikoissairaanhoidon osa-alueelta."

"Potilaiden ikä ja sairaudet yms. hyvin vaihtelevia."

KUVIO 4. Tuloksissa nousseet fyysiseen oppimisympäristöön liittyvät tekijät.

6.2 Fyysisen oppimisympäristön merkitys

Toisessa kysymyksessä tarkoituksena oli selvittää vastaajilta, millainen merkitys fyysisellä oppimisympäristöllä on ohjaamisessa. Sisällön analyysin avulla pääluokaksi muodostui osaston rakenteeseen perehtyminen. Yhdistäväksi pääluokaksi muodostui fyysisen oppimisympäristön merkitys.

Osaston rakenteeseen perehtyminen

Alaluokiksi muodostuivat sisällön analyysin avulla tilojen rajoitteisuus ja monipuolisuus, ympäristöön tutustuminen ja sen tunteminen sekä turvallinen ja innostava ympäristö. Osa vastaajista kertoi tilojen rajallisuuden olevan haasteena. Vastausten perusteella ohjaaminen olisi miellyttävämpää, jos tilat olisivat asianmukaiset ja toimivammat. Tilojen monipuolisuus nousi esille sillä, että samalla osastolla oppii monia eri asioita.

”Rajoittaa jonkin verran ja tuo haasteita. Tilat olisi ihanteellista olla tilavat...”

”.. paljon eri osa-alueita samassa paketissa, pystyy opettelemaan monia eri asioita sairaalan sisällä.”

Vastausten perusteella opiskelijan suositellaan perehtyvät fyysiseen oppimisympäristöön mahdollisimman nopeasti harjoittelun alussa. Perehtyminen on otettu huomioon järjestämällä opiskelijalle perehdytyspäivä, joka tukee opiskelijan ammatillista kasvua. Perehdytystä käsitellään lisää sosiaali-

sisä tekijöissä. Vastaajat kertoivat, että ohjaamista helpottaa, kun hoitaja itse tuntee ympäristön. Vastaajien mukaan, innostava ympäristö motivoi ohjaamaan ja ottamaan ohjausta vastaan.

"Kun tietää missä mitään on, ohjaaminen on helpompaa."

"Mielekäs, turvallinen työympäristö luo ja tuo motivoituneita hoitajia."

6.3 Psyykkinen oppimisympäristö

Kolmannen kysymyksen tarkoituksena oli selvittää vastaajilta, mitä psyykkiseen oppimisympäristöön liittyviä asioita ja tekijöitä heidän osastollansa on. Kuvio 5 havainnollistaa tutkimuksen sisällön analyysissä nousseet psyykkiseen oppimisympäristöön liittyvät tekijät.

Hoitotyön arvot ja asenteet

Vastauksissa nousi esille hoitamisen periaatteet ja arvot sekä yhteisten pelisääntöjen noudattaminen. Vastaajat kertoivat, että työntekijöillä on korkea työmotivaatio. Vastaajat kuvasivat, että henkilökunta omaa paljon tietoa ja taitoa.

"Osastollamme on mielestäni hyvät hoitamisen periaatteet ja arvot – kaikki noudattavat osastolla sovittuja pelisääntöjä."

"... toteuttavat omalla työllään osaston sovittua hoitotyön filosofian arvoja."

Hoitotyön haasteellisuus

Vastaajat kertoivat, että akuuttiosastolla työskentely voi olla henkisesti raskasta ja työrauhaa ei aina ole. Potilasvaihtuvuus voi mahdollistaa haasteellisiin potilaskohtaamisiin. Työyksikön haasteet nousivat esille epävarman tulevaisuuden kautta ja työasiat saattavat jäädä ajatuksiin kotonakin.

"Työrauhaa on haastava saada missään."

"...potilaskirjon vuoksi joudumme kohtaamaan erilaisia potilastapauksia, toisinaan erittäin vaativiakin..."

Vastaajat toivat esille, että työ on välillä kuormittavaa ja siksi vaaditaan paineensietokykyä. Työ on välillä nopeatempoista ja työtahti on tiivis. Toisaalta osan vastaajien mukaan vaihtuviin tilanteisiin on sopeuduttu, eivätkä ne niinkään kuormita henkilöstön voimavaroja.

"Työtahti on toisinaan uskomattoman tiukka."

"Vaaditaan hyvää paineensietokykyä sekä joustavuutta ja rohkeutta työskennellä osastolla."

Vastaajat kertoivat, että kiireestä huolimatta opiskelija tulee huomioida. Kiire voi vaikuttaa opiskelijan oppimiseen negatiivisesti. Vastaajat nostivat esille riittämättömyyden tunteen, koska välttämättä kaikkea ei ehdi tekemään oman työvuoron aikana.

"Opiskelija huomaa kiireen, ei ehkä uskalla kysyä epäselviä asioita kiireen takia."

"Välillä voi tulla riittämättömyyden tunne."

KUVIO 5. Tutkimuksessa nousseet psyykkiseen oppimisympäristöön liittyvät tekijät.

6.4 Psyykkisen oppimisympäristön merkitys

Neljännän kysymyksen tarkoituksena oli selvittää vastaajilta, mikä merkitys psyykkisellä oppimisympäristöllä on ohjaamisessa. Sisällön analyysin avulla pääluokaksi muodostui hoitotyön arvojen ja asenteiden oppiminen sekä hoitotyön haasteellisten tilanteiden oppiminen. Yhdistäväksi pääluokaksi muodostui psyykkisen oppimisympäristön merkitys.

Hoitotyön arvojen ja asenteiden oppiminen

Alaluokaksi muodostui sisällön analyysin avulla arvot ja periaatteet. Vastaajat kertoivat, että hoitotyön taustalla on potilaan kunnioittaminen. Vastaajien mielestä myös psyykkinen oppimisympäristö vaikuttaa harjoittelun onnistumiseen.

"... vaikuttaa erittäin paljon, kuinka opiskelijoiden harjoittelu osastollamme onnistuu."

Hoitotyön haasteellisten tilanteiden oppiminen

Alaluokaksi muodostui sisällön analyysin avulla vaihtuvien tilanteiden hallinta. Vastaajat toivovat, että haasteellisuus tuo lisää motivaatiota oppimisprosessiin. Työn nopeatempoisuus tuo haasteen, että kokonaisuus tulee pitää hallinnassa. Toisaalta nopeatempoinen työ auttaa työtehtävien priorisoinnissa ja jakamisessa muille työkavereille. Vaihtuvat tilanteet edellyttävät vastaajien mielestä sitä, että ohjaamistilanteisiin on etsittävä rauhallinen paikka.

"Haasteellisuus toivon mukaan tuo lisää motivaatiota etsiä tietoa, oppia ja reflektoida."

6.5 Sosiaalinen oppimisympäristö

Viidennen kysymyksen tarkoituksena oli selvittää, mitä sosiaaliseen oppimisympäristöön liittyviä asioita ja tekijöitä heidän osastollansa on. Kuvio 6 havainnollistaa tutkimuksen sisällön analyysissa nousseet sosiaaliseen oppimisympäristöön liittyvät tekijät.

Asiantuntijuus

Vastaajat toivat esille, että osastolla työskentely on pääosin moniammatillista. Potilaan hoito koostuu moniammatillisesta työyhteisöstä. Osastolla käy monia eri ammattiryhmien edustajia. Vastaajat toivat esille, että osastolla käy henkilökunnan lisäksi potilaiden omaisia ja läheisiä.

"Osastolla liikkuu paljon ihmisiä, joka jakautuu omaan henkilökuntaan, konsultoivaan henkilökuntaan, eri sairaustilanteissa olevia potilaita ja heidän omaisiaan."

Vastaajat toivat esille, että heidän osastollansa opiskelijoilla on mahdollisuus harjoitella ja tehdä monenlaisia työtehtäviä. Vastaajien mielestä jokaisen työntekijän vastuulla on ohjata opiskelijaa, vaikka opiskelijalle olisi nimetty oma ohjaaja. Heidän mukaan opiskelija voi kysyä mieltä askarruttavia kysymyksiä ja asioita. Vastaajien mielestä opiskelijoille annetaan aktiivisesti palautetta, mutta siihen tulisi kiinnittää enemmän huomiota.

"Potilaiden hoitoajat lyhyitä, joten vaatii nopeaa omaksumiskykyä hoitaa ja saada tietoa hoitomuodoista."

"Palautetta pyritään antamaan opiskelijoille, mutta sitä voitaisiin antaa todennäköisesti enemmänkin..."

Ammatillisuus

Vastaajien mukaan kommunikoinnin merkitys korostuu heidän osastollansa, koska yhteistyötä on moniin eri tahoihin. Vastaajien mukaan opiskelijan ammatillista kasvua tukee, että harjoittelun ensimmäinen päivä on järjestetty perehdytyspäiväksi. Vastaajien mukaan perehdytyspäivä mahdollistaa, että opiskelija pääsee mukaan osaston rutiineihin helpommin.

"Henkilökunnan suhtautuminen opiskelijoihin, mikä on pääsääntöisesti myönteistä osastollamme."

"...vuorovaikutustaidot korostuvat, koska joudumme olemaan tekemisissä niin moniin tahoihin."

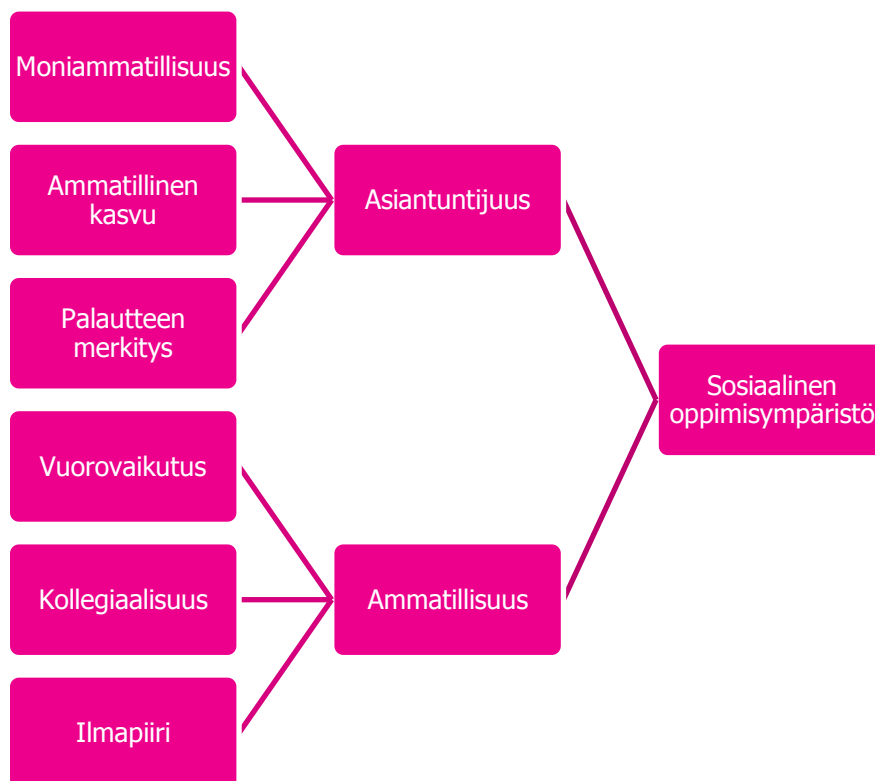
Vastaajien mukaan kollegiaalisuus nousi esille muun muassa työkaverin työn arvostamisena ja kunnioittamisena. Muutoinkin kollegoiden välillä on hyvä yhteishenki. Epäselvistä asioista kysyminen oli vastaajien mukaan helppoa. Joidenkin vastaajien mukaan osastolla on jonkin verran työntekijöiden välisiä jännitteitä. Heidän mielestään nämä voivat heijastua ohjaamiseen ja sitä kautta opiskelijaan.

"...työntekijöiden välillä ei ole ns. hierarkiaa eli olemme kaikki samanarvoisia työssämme."

"Tiivis työporukka luo ystävyyssuhteita myös työn ulkopuolelle."

Vastaajien mielestä heidän osastonsa ilmapiiri on avoin ja suvaitsevainen. Heidän mielestään osaston henkilökunta on vastaanottavaista ja avointa. Tämän vuoksi vastaajat ajattelevat, että osastolle on helppo tulla.

"Mielestäni osastollamme on varsin vapaa, reipas ja suvaitseva ilmapiiri."

KUVIO 6. Tutkimuksessa nousseet sosiaaliseen oppimisympäristöön liittyvät tekijät.

6.6 Sosiaalisen oppimisympäristön merkitys

Kuudennen kysymyksen tarkoitus oli selvittää, mikä merkitys sosiaalisella oppimisympäristöllä on ohjaamisessa. Sisällön analyysin avulla pääluokaksi muodostui asiantuntijuuden kehittyminen ja ammatillisuuteen kasvaminen. Yhdistäväksi pääluokaksi muodostui sosiaalisen oppimisympäristön merkitys.

Asiantuntijuuden kehittyminen

Alaluokiksi muodostui hallinnan ja turvallisuuden tunne, toiminta työyhteisössä, moniammatillinen kasvu ja ohjaaminen sekä sen merkitys. Vastaajien mukaan ohjaamisesta tekee helpompaa ja luontevampaa, kun tuntee ja hallitsee sosiaalisen ympäristön. Vastaajat näkevät, että sosiaalisella oppimisympäristöllä on suuri merkitys ohjaamisessa.

”Sosiaalisen ympäristön hallinta ja turvallisuus helpottaa ohjaamista ja tekee siitä luontevaa.”

Vastaajien mukaan opiskelijat oppivat heidän osastollansa käytännössä, kuinka kohdata potilaita, omaisia ja yhteistyötahoja. Opiskelijat pääsevät perehtymään eri ammattiryhmien toimintaan. Edellä mainitut tekijät mahdollistavat ja tukeva opiskelijan moniammatillista kasvua.

”Opiskelijat oppivat myös työyhteisössä toimimista.”

”Eri ammattiryhmien välillä pitää tehdä yhteistyötä potilaan parhaaksi.”

Vastaajien mukaan ohjaamisella on suuri merkitys siihen, kuinka opiskelija viihtyy heidän osastollansa. Sosiaalisella oppimisympäristöllä on myös merkitys, kuinka opiskelija kokee miten häntä ohjataan harjoittelussaan. Ohjaukseen vaikuttaa ympäristön levottomuus. Vastaajien mielestä levottomuus ja ylimääräinen hulina vaikuttavat opiskelijan tavoitteisiin pääsemistä.

”... melko iso merkitys oppimiseen ja ohjaukseen, etenkin siihen viihtyykö opiskelija harjoittelussa ja miten hän kokee, että häntä ohjataan.”

Ammatillisuuteen kasvaminen

Alaluokiksi muodostui ammatillinen kasvu, ilmapiiri, roolit, sosiaaliset jännitteet ja vuorovaikutus. Vastaajien mukaan ammatillinen kasvu koostuu työskentely kokemuksesta, joka tuo varmuutta ja itsetuottamusta. Ammatilliseen kasvuun liittyy käytännön oppiminen, joka perustuu aiemmin opittuun teorian tietoon. Monipuolisen osaston hyvinä puolina vastaajat näkivät monipuolisen oppimisen mahdollisuudet.

”Kokemus tuo varmuutta ja kokemuksen myötä osaaminen ja itsetuottamus kasvavat...”

Vastaajat näkevät, että ilmapiiri vaikuttaa opiskelija-ohjaaja suhteeseen ja sitä kautta opiskelijan oppimiseen. Hyvä ilmapiiri edistää työssä jaksamista ja auttaa uusia työntekijöitä pääsemään osaksi työyhteisöä. Vastaajien mukaan opiskelijan on helpompi tulla opiskelijaystävälliseen ympäristöön. Vastaajien mukaan opiskelija on osa työyhteisöä omassa roolissaan.

”... selän takana puhuminen ja toisen mollaaminen ei ole hyvän ammatti- eikä opiskelijaetiikan mukaista.”

”Opiskelijan on helpompi tulla sellaiseen oppimisympäristöön, jossa ei ole hierarkkinen asetelma.”

Vastaajien mukaan sosiaaliset jännitteet voivat vaikuttaa opiskelijan kokemukseen. Toisinaan henkilökunnan väliset jännitteet luovat turhaa jännitettä osastolle. Työyhteisön yhteishenkeen voi vaikuttaa aiemmin käsitelty kiire. Vastaajien mukaan silloin ei ole aikaa selvittää työhön kuulumattomia asioita. Joidenkin vastaajien mielestä sosiaaliseen kanssakäymiseen tulisi kiinnittää vielä enemmän huomiota.

”Henkilökunnan väliset suhteet voivat vaikuttaa joko positiivisesti tai negatiivisesti opiskelijan kokemukseen.”

”Harjoittelun ohjauksessa voisi sosiaaliseen kanssakäymiseen kiinnittää vielä nykyistä enemmän huomiota.”

7 POHDINTA

7.1 Tulosten pohdinta

Kyselyyn vastanneiden mukaan heidän fyysinen oppimisympäristönsä koostuu pääasiassa selkeistä ja hyvin merkityistä tiloista. Tilojen nähtiin olevan ahtaat ja vanhanaikaiset. Vastauksissa nousivat esille vaihtelevasti, että tilat ovat ergonomisesti sekä toimivat että epäkäytännölliset. Ohjaamisen ajateltiin olevan helpompaa, jos tilat olisivat asianmukaiset ja toimivammat. Vastauksista tuodaan esiin huoli sisäilmanlaadusta. Kuten Kemppainen (2004, 103) tuo esiin oman hankkeensa raportissa terveyskeskustyyppisessä paikassa avaruus ja kodinomaisuus ovat puutteellisempaa. Kivelän (2012, 16) kirjallisuuskatsauksen mukaan potilaan näkökulmasta turvallisuutta lisäsivät avaruus, opasteet ja esteettömyys. Valtionneuvoston asetus työpaikkojen turvallisuus- ja terveysvaatimus (2003, § 9) velvoittaa työpaikalle järjestämään riittävän ilmanvaihdon, joka on pidettävä toimintakunnossa. Opiskelijoiden antama CLES-palaute puoltaa opiskelijoiden näkökulmasta osaston monipuolisuutta ja opettavaisuutta oppimisympäristönä (Janatuinen 2016-06-08). Vastauksien perusteella voisi ajatella, että osaston fyysiset tilaratkaisut ovat toisten näkökulmasta hyvät ja toisten näkökulmasta puutteelliset.

Vastaajat toivat esille sen, että hoitotyöhön liittyvät välineet ja laitteet ovat jokseenkin vanhanaikaisia ja niitä on tarpeeseen nähden liian vähän. Välineet saattoivat olla niille kuulumattomilla paikoilla. Vastaajat kokivat, jos ohjaaja itse tuntee ympäristön hyvin, ohjaaminen voitaisiin kokea miellyttävämpänä. Vastaajat kertoivat, että heidän osastollaan hoidettavilla potilaita on moninaisia sairauksia sekä potilaat ovat eri-ikäisiä ja eri lähtökohdista tulevia. Vastaajien mukaan on rikkaus tutustua erilaisiin ihmisiin. Potilasaineiston laajuuden ansiosta työn kuva koostuu monista eri tutkimuksista ja laajaa osaamista vaativasta hoitotyöstä. Yleisesti innostava ympäristö motivoi ohjaamaan ja ottamaan ohjausta vastaan. Fagerströmin ym. (2010, 33–38) mukaan työtä on mahdollisuus helpottaa apuvälinein, joiden tulee olla helposti saatavilla. Apuvälineet tulisi säilyttää paikassa, jonka kaikki tietävät. Jokaisen työntekijän tulisi osata käyttää välineitä ja saada perehdytys niiden käyttöön. Voidaan ajatella, että kun työntekijä tuntee osastonsa tilat ja välineiden paikat, työskentely ja opiskelijan ohjaaminen ovat helpompaa. Jotta ohjaaminen ja ympäristön tunteminen olisi helpompaa, tulisivat välineet palauttaa omilleen paikoilleen, kun niitä ei enää tarvitse. Opiskelijat pääsevät harjoitteleissaan hoitamaan hyvinkin erilaisia potilaita, jotka tukevat opiskelija oppimista.

Vastaajat toivat esiin hoitamisen periaatteet ja arvot. Vastaajat kertoivat, että hoitotyön taustalla on potilaan kunnioittaminen. Yhteisiä pelisääntöjä noudatetaan ja se koettiin tärkeänä. Vastaajien mukaan heidän työyhteisöllänsä on korkea työmotivaatio ja henkilökunta omaavat paljon erilaista tietoa ja taitoa. Vastaajat toivovat haasteellisuuden tuovan lisää motivaatiota uuden oppimiselle. Romppaisen (2011, 175) ja Brunoun (2009, 110–111) väitöstutkimukset puoltavat roolimallitoimintaa siinä, että opiskelijat oppivat toimimaan eettisesti havainnoimalla muita työntekijöitä. Tämän vuoksi on tärkeää, että työskennellessä on tärkeää hoitaa potilasta eettisten ohjeiden mukaan. Laki terveydenhuollon ammattihenkilöstöstä (1994, § 18) määrittelee, että jokaisen työntekijän tulee kehittää omaa ammatillista kehittymistä, joka turvaa riittävän tiedon ja taidon turvalliseen ammatinharjoittamiseen.

miseen. Saarikosken (2005, 15.) mukaan opiskelijalle voi olla psyykkisesti haasteellista, sillä hänen on tutustuttava arkirutiineihin ja yksikön pelisääntöihin. Brunoun (2009, 110–111) tutkimuksen perusteella eettisten ongelmien havainnointiin ja ratkaisemiseen tulisi nykyistä enemmän kiinnittää huomiota. Ohjaustilanteessa tulisi pohtia opiskelijan omia tunteita ja havaintoja. Opiskelijat toivat CLES-palautteksessa myös esille ohjaajien korkeaa motivoituneisuutta ja ammatillisuutta työtänsä kohtaan. He pitivät tärkeänä roolimallia, joka on suuri tekijä opiskelijan ammattitaidon kasvamisen kannalta. Opiskelijoiden mielestä hoidon lähtökohdat olivat osittain hyvät. (Janatuinen 2016-06-08.) Vastauksien perusteella voisi nähdä, että opiskelijalla on mahdollisuus oppia hoitotyön eettisiä periaatteita ja arvoja osastolla sekä oppia potilaan kunnioittamista. Yhteisten pelisääntöjen noudattaminen ja ohjaajien ammattitaito mahdollistavat opiskelijan oppimiselle hyvän oppimisympäristön.

Vastaajat toivat esiin, että akuuttiosastolla työskentely on raskasta henkisesti eikä työrauhaa ole. Siksi ohjaustilannetta varten oli etsittävä rauhallinen paikka. Työyksikön haasteet nousivat esiin epävarman tulevaisuuden kautta ja työasiat saattoivat jäädä ajatuksiin kotona. Koska akuuttityö on välillä kuormittavaa, vaaditaan työntekijöiltä hyvää paineensietokykyä. Vastaajien mukaan työ on välillä nopeatempoista ja työtahti tiivistä. Nopeatempoinen työ opettaa työtehtävien priorisoinnissa ja jakamisessa työtovereille. Vastauksissa nousi esille, että tilanne ja kokonaisuus on osattava pitää hallinnassa. Vastaajien mukaan opiskelija on huomioitava kiireestä huolimatta, sillä se voi vaikuttaa opiskelijan negatiivisesti. Lehtisen (2006, 46–47) tutkimuksen mukaan joidenkin työntekijöiden kiire voi olla perusasenne suhteutua työhön ja sitä voidaan kuvata taakkana. Helposti voi syntyä tunne, että työtä on liikaa. Romppaisen (2011, 62, 170) tutkimuksen mukaan opiskelijat kuvasivat, että ensimmäinen harjoittelu voi olla haasteellista, koska tietoperustaa on heikonlaisesti. Harjoittelussa opiskelijat oppivat tiedostamaan omia voimavarojansa sekä työn vaativuutta ja itsensä kehittämistä. Opiskelijoiden antaman CLES-palautteen perusteella voidaan ajatella heidän pitävän harjoittelun ohjausta merkittävänä ammatillisen kehityksen tukena (Janatuinen 2016-06-08). Opinnäytetyön tuloksien perusteella aiemmin hyvänä koettu haasteellisuus voi näkyä työyhteisössä negatiivisena. Jos työ on nopeatempoista, onko opiskelijalla mahdollisuus tulla ohjatuksi niin, että hän oppii harjoittelusaan.

Vastaajien mukaan potilaan hoitaminen koostuu monista eri osa-alueista, joista moniammatillinen työskentely on suuressa roolissa. Osastolla vierailee oman henkilökunnan lisäksi paljon omaisia ja läheisiä. Vastaajat kuvasivat, että heidän osastollansa on mahdollisuus oppia käytännössä koostamista. Edellä mainitut asiat mahdollistavat ja tukevat opiskelijan moniammatillista kasvua. Vastaajien mukaan on helpompi ja luontevampaa ohjata opiskelijaa, kun itse tuntee sosiaalisen ympäristön. Vastaajien mukaan kommunikoinnin merkitys korostuu, sillä osastolla tehdään moniammatillista yhteistyötä paljon. Harjoittelun ensimmäinen päivä osastolla on järjestetty perehdytyspäiväksi. Vastaajat kokevat, että se tukee opiskelijan ammatillista kasvua, sillä opiskelijan on mahdollisuus päästä osaston rutiineihin kiinni helpommin. Vastaajat kokevat, että monipuolinen osasto mahdollistaa monipuolisen oppimisen. Romppaisen (2011, 166, 174) tutkimuksessa kuvataan, kuinka potilas-opiskelijasuhte lisää motivaatiota uuden oppimiseen ja lisää tunnetta siitä, että opiskelija on valinnut itselleen oikean ammatin. Opiskelijan ammatillista itsetuntoa, rohkeutta ja motivaatiota vahvistivat luottamuksellinen hoitosuhde ja sen kehittyminen. Oppiminen voi tapahtua, kun opiskelija tutkii

omaa toimintaansa kriittisesti. Onnistunut opiskelijan ohjaaminen tukee opiskelijan kehittymistä, oppimista ja ammatti-identiteetin kasvua (Jokelainen 2013, 7). Vastauksien perustella voidaan olettaa, että opiskelijalla on mahdollisuus oppia moniammatillista yhteistyötä eri toimijoiden kanssa. Kommunikaation merkitys ja sen kehittyminen ovat osastolla suuressa roolissa.

Vastaajat nostivat esille kollegiaalisuuden siten, että he arvostavat ja kunnioittavat työkaverin tekemää työtä. Kollegoiden välillä vallitsee hyvä yhteishenki, mutta joidenkin vastaajien mukaan osastolla on joidenkin työntekijöiden välistä jännitettä. Vastaajat kertoivat, että kiire voi heijastua ohjaamiseen ja sitä kautta opiskelijaan. Vastaajien mukaan yhteishenkeen vaikuttaa aiemmin käsitelty kiire, jonka vuoksi silloin ei ole aikaa käsitellä työhön kuulumattomia asioita. Vastaajien mukaan osastolla vallitsee avoin ja suvaitsevainen ilmapiiri. Vastaajat kuvasivat henkilökunnan vastaanottavaiseksi ja avoimeksi. Vastaajat kertoivat, että osastolle on helppo tulla. Vastaajat kuvasivat, että ilmapiirillä on merkitystä opiskelija-ohjaaja suhteeseen ja opiskelijan oppimiseen. Hyvä ilmapiiri tukee työssä jaksamista. Vastaajien mukaan opiskelijan on helppo tulla osastolle, jossa vallitsee opiskelijaystävällinen ilmapiiri. Saarikosken (2005, 14–15) mukaan, kun työryhmän välisiä jännitteitä ei ole, jokainen keskittää energiansa omaan työtehtäväänsä. Reilu, myönteinen ja oppimista tukeva ilmapiiri ovat ominaista hyvälle oppimisympäristölle. Innostunut ja sitoutuvainen ilmapiiri mahdollistaa sen, että opiskelija voidaan nähdä työyhteisössä voimavarana. Romppaisen (2011, 173) tutkimuksen mukaan kollegiaalisuus heijastuu opiskelijalle yhteisön ilmapiiriin ja potilaan hoidon yhtenäisyyden välityksellä. Opiskelijoiden antaman CLES-palautteen mukaan osastolla vallitsee melko hyvä ilmapiiri. Opiskelijan ottaminen huomioon toteutui hyvin, mutta toisinaan siinä olisi ollut parantamisen varaa. Opiskelijoiden antaman CLES-palautteen mukaan harjoittelun onnistuminen on riippunut opiskelija-ohjaaja suhteen toimivuudesta. (Janatuinen 2016-06-08.) Vastauksien perusteella kollegiaalisuus ja vuorovaikutustaidot ovat mahdollisuutena opiskelijan oppimiseen. Mahdollisuutena voidaan nähdä, että osastolla vallitsee hyvä yhteishenki ja toisen tekemää työtä arvostetaan.

Vastaajat toivat esille, että jokaisen työntekijän tehtävä on ohjata opiskelijaa, vaikka opiskelijalle olisi nimetty oma ohjaaja. Opiskelijalla on mahdollisuus kysyä mieltä askarruttavista asioista työntekijöiltä. Vastaajien mukaan opiskelijalle annetaan aktiivisesti palautetta, mutta sitä voisi antaa enemmän. Vastaajien mukaan on tärkeää, kuinka opiskelija kokee tulleen ohjatuksi harjoittelussa. Vastaajien mukaan ylimääräinen hulina ja levottomuus vaikuttavat opiskelijan pääsyä tavoitteisiin. Jokelaisen (2013, 7) väitöskirjan tuloksien mukaan toimiva ohjaaminen on sidonnainen siihen, että henkilökuntaa on tarpeeksi, työntekijät arvostavat työtään sekä omistautuneisuudesta ja toimivasta yhteistyöstä työntekijöiden välillä. Opiskelijoiden antamasta CLES-palautteen mukaan suurin osa vastaajista on kokenut ohjaukselliset lähtökohdat sekä ohjaussuhteen toimivuuden harjoittelussaan positiivisena ja onnistuneena asiana (Janatuinen 2016-06-08). Vastauksien perustella voidaan ajatella, että opiskelijalla on mahdollisuus hyvään ja laadukkaaseen ohjaukseen. Opiskelijan on mahdollisuus saada palautetta oppimisen tukena.

7.2 Johtopäätökset ja suositukset

Johtopäätöksenä tuloksista tuli esille, että osaston fyysisiin tilaratkaisuihin liittyi vahvuuksia ja heikouksia. Opiskelijoiden antama CLES- palaute puolsi osaston monipuolisuutta ja opettavuutta, joka kävi ilmi myös kyselyyn vastanneilta sairaanhoitajilta (Janatuinen 2016-06-08). Hoitotyöhön liittyvät välineet ja laitteet herättivät ajatuksia niiden riittävydestä, ajanmukaisuudesta ja säilytettävyydestä. Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin (2010, 15) julkaisemassa opiskelijaohjauksen laatusuosituksissa edellytetään opiskelijoilta perehtyneisyyttä harjoitteluyksikköön. Kyselyyn vastanneet kertoivat, että opiskelijan on suotavaa perehtyä fyysiseen oppimisympäristöön heti harjoittelun alussa. Kun hoitaja ja opiskelija molemmat tuntevat ympäristönsä, ohjaaminen ja ohjattavana oleminen on helppoa.

Eettisyys ja ammatillisuus tulivat vastauksissa esille muun muassa yhteisten pelisääntöjen noudattamisen tärkeytenä, joka vaikuttaa vastaajien mukaan osaston ilmapiiriin. Opiskelijaohjauksen laatusuosituksien (2010, 15) mukaan, että opiskelijoiden tulisi noudattaa työpaikan yhteisiä pelisääntöjä. Opiskelijoiden antaman CLES-palautteen mukaan ohjaus on merkittävä tuki ammatillisessa kehityksessä (Janatuinen 2016-06-08). Vastaajat kertovat, että moniammatillisuus ja sosiaaliset taidot korostuvat osastolla. Näitä taitoja opiskelijakin pääsee harjoittelussaan harjaannuttamaan. Kollegiaalisuus koettiin osastolla tärkeänä voimavarana. Niin sairaanhoitajien vastausten kuin opiskelijoiden antaman CLES-palautteen perusteella voidaan ajatella, että yhteishenki kollegoiden ja opiskelijoiden välillä edistivät harjoittelun onnistumista sekä opiskelijan kokemusta ohjauksesta.

Vastaajat toivovat, että hoitotyön haasteelliset tilanteet lisäisivät opiskelijan motivaatiota oppia uutta. Vastaajien ajatusta puoltaa opiskelijaohjauksen laatusuositus (2010, 16), jonka mukaan ohjaajan tulisi kiinnittää huomiota riittäviin tavoitteiden mukaisiin oppimistilanteisiin, sekä antaa opiskelijalle kehittymistä tukevia haasteita. Vastaajat kuvasivat, että akuuttiosastolla työskentely on raskasta ja se voi heijastua ohjaamisen kautta opiskelijaan. Vastaajien ajatusta puoltaa opiskelijaohjauksen laatusuositus (2010, 16), jonka mukaan ohjaajan tulisi kiinnittää huomiota riittäviin tavoitteiden mukaisiin oppimistilanteisiin sekä antaa opiskelijalle kehittymistä tukevia haasteita. Opiskelijoille tulee antaa opiskelijalle palautetta. Vastaajat kertoivatkin, että palautteen antamiseen tulisi kiinnittää vielä nykyistä enemmän huomiota. Heidän mukaan vaihtuvien tilanteiden vuoksi ohjaustilanteeseen tulee etsiä mielellään rauhallinen paikka.

7.3 Luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuksen tavoite on tuottaa mahdollisimman luotettavaa tietoa tutkittavasta ilmiöstä. Luotettavuutta on hyvä arvioida tutkimustoiminnan, tieteellisen tiedon ja sen hyödyntämisen vuoksi. Laadullisen tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttavat tutkija ja hänen taitonsa, aineiston laatu, aineiston analyysi sekä tutkimustulosten esittäminen. Luotettavuutta voidaan arvioida tutkimuksen omilla yleisillä kriteereillä. Näitä kriteereitä voivat olla seuraavat – refleksiivisyys, siirrettävyys, vahvistettavuus ja uskottavuus (Juvakka ja Kylmä 2007, 127–129). Opinnäytetyöprosessissa kiinnitimme erittäin paljon huomiota aineistolähtöiseen sisällönanalyysiin. Huolehdimme, että tutkimuksen kannalta oleelli-

simmat vastaukset tuli huomioitua. Aineisto oli kattava ja lähes kaikkia vastauksia käytettiin aineistoa analysiodessa. Vastaukset, jotka eivät vastanneet tutkimuskysymykseen, jätimme pois tuloksista. Vastauksissa korostimme niitä aihealueita, mitkä eniten kyselyn vastauksissa nousi esille. Kyselyyn vastaamisen anonymiteetti vaikuttaa tiedon luotettavuuteen. Jokaisella vastaajalla oli oma näkemys tutkitusta aiheesta, joka perustui henkilökohtaiseen kokemukseen.

Kyselytutkimukseen liittyy myös heikkouksia. Kyseenalaiseksi jää, kuinka hyvin vastaaja on perehtynyt kyselyyn tai sitä koskevaan aiheeseen sekä ovatko vastaajat huolellisia ja rehellisiä. Tutkijan näkökulmalta heikkouksina esiin voi nousta riittävän ajan käyttö sekä vastaajien vastaamattomuus. (Hirsjärvi ym. 2014, 195.) Opinnäytetyön haasteena oli, että emme voi olla varmoja, saivatko kaikki sairaanhoitajat linkin kyselyyn. Sovimme osastonhoitajan kanssa, että hän välittää linkin kyselyyn sairaanhoitajille. Haasteena työn luotettavuudelle oli, että vastaajat eivät ymmärrä mitä kysymyksellä tarkoitetaan. Henkilökunta toi esille kyselyyn vastaamisen vaikeuden kysymysten asettelun vuoksi opinnäytetyön tutkimuksen informoinnissa. Toimeksiantajan toiveesta kävimme informoimassa sairaanhoitajia kyselystä ennen kyselyn ajankohtaa. Informoinnissa kerroimme suullisesti opinnäytetyön tarkoituksen ja tavoitteet sekä vastasimme kyselyyn vastaajien kysymyksiin. Vastaajat nostivat esille kysymyksiin vastaamisen vaikeuden. Heidän toiveestaan kerroimme pääpiirteittäin, mitä kuhunkin oppimisympäristöön voi sisältyä. Oli tärkeää kertoa vastaajille, että kaikki vastaukset ovat oikeita. Kannustimme heitä tarvittaessa etsimään itse lisää tietoa aiheeseen liittyen. Yritimme olla johdattelematta heitä liikaa aiheeseen, että pysyisimme laadullisen tutkimuksen kriteerien puitteissa.

Eettiset haasteet liittyvät koko tutkimusprosessiin, suunnittelusta julkaisuun saakka. Väärinkäytökset voivat esiintyä vääristettyinä ja tekaistuna tuloksina sekä muiden tutkimuksien tuloksien esittäminen omina tuloksina. Aiheen valintaan pitää olla joku peruste, pelkkä uteliaisuus aihetta kohtaan ei riitä. Tutkimus voi olla hyvin sensitiivinen eli tutkimus voi aiheuttaa tutkimukseen osallistuville ihmisille tai tutkijalle jonkin asteista uhkaa. Sensitiivisuus voi perustua esimerkiksi tutkittavan ilmiön arkaluontoisuuteen. (Juvakka ja Kylmä 2007, 137, 144.) Tässä opinnäytetyössä vastaajia oli kymmenen, joten tutkimukseen osallistujien määrä oli pieni. Opinnäytetyön aineiston keruu olisi voitu kerätä haastatteleamalla. Päädyimme internetin kautta toteutettavaan sähköiseen kyselyyn, koska siten vastaajat oli helpompi tavoittaa. Luotimme vastaajiin, että he vastaisivat kyselyyn aktiivisesti. Sähköinen kysely mahdollisti, että vastaajat saivat vastata rauhassa ja itsenäisesti kyselyyn. Erilaisten mielipiteiden ja ajatuksien esiin tuomisen ajateltiin olevan helpompaa sähköisessä kyselyssä kuin haastattelussa. Saimme vastauksia valitsemallamme tavalla kohtuullisen hyvin.

Aineiston analyysivaiheessa eettisyyden kannalta tulee pohtia tutkijoiden aseman merkitystä ja prosessin eettisesti kestävästä rakentumisesta. Analysoidessaan aineistoa tutkimuksen tekijälle saattaa herätä tunteita ja ajatuksia. Oman toiminnan havainnointi ei ole helppoa, joten tutkija saattaa sivuuttaa jonkun tietyn ja tärkeän aihealueen tai vastauksen omien tunteiden ja ajatuksien vuoksi. (Juvakka ja Kylmä 2007, 153–154.) Aineiston analyysia tehdessä haasteeksi oli nousta vastauksien monimuotoisuus. Pohdimme useaa vastausta jonkin aikaa ja katsoimme eri näkökulmista. Pohdinnan jälkeen päädyimme yhdessä samaan lopputulemaan. Aineistoa ja vastauksia olisi voinut tulla enemmänkin, mutta aineiston analysoiminen olisi täten voinut muodostua haasteelliseksi ja vaikeaksi.

Tutkimustulosten raportointi eettisesti merkitsee avoimuutta, rehellisyyttä ja tarkkuutta kaikissa vaiheissa. Tutkija joutuu tasapainoilemaan riittävän informaation ja suojelun välillä. Tutkimustulokset on kerrottava mahdollisimman totuudenmukaisesti, mutta vastaajia suojellen. Haastateltavien pieni määrä voi johtaa heidän tunnistamiseen. Tutkimuksen tekijä arvioi tutkimuksensa luotettavuutta ja eettisyyttä tuoden esille niihin vaikuttavat tekijät. Tutkimuksen aineistonkeruussa ongelmaksi voi muodostua vähäinen osallistujien määrä. Toisaalta, tutkittaessa laatua eikä niinkään määrää, voi yhden ihmisen vastaus olla hyvin rikas ja syvä. Itse aineistonkeruu tapahtuu yleisesti mahdollisimman avoimin keinoin. (Juvakka ja Kylmä 2007, 154–155, 27.) Tutkimustuloksien raportointi tapahtui mahdollisimman avoimesti kertoen tutkimustuloksista mahdollisimman laajasti. Tutkimustulosten raportoinnissa haasteena oli vastaajien pieni määrä, jonka vuoksi pohdimme, mitä asioita voimme tuoda raportoinnissa esille. Pohdimme suorien lainauksien esiin tuomista, sillä jokin yksittäinen sana voi paljastaa vastaajan henkilöllisyyden. Tämän vuoksi käytimme suorissa lainauksissa kommentteja, joissa ei ole erikoissanoja tai sananlaskuja.

7.4 Oma oppiminen

Ammattikorkeakoulusta valmistuville sairaanhoitajille on laadittu yleisten kompetenssien mukaiset osaamistavoitteet, joita ovat oppimisen taidot, eettinen osaaminen, työyhteisöosaaminen, innovaatio-osaaminen ja kansainvälisyysosaaminen (Savonia-ammattikorkeakoulu 2016b). Valitsimme tämän opinnäytetyön aiheen, koska se antaa itsellemme valmiuden pohtia ja tarkkailla oppimisympäristöä tulevaisuuden työpaikassa. Osaamme kiinnittää huomiota tutkimuksessa nousseisiin tuloksiin. Tulevaisuudessa todennäköisesti tulemme ohjaamaan opiskelijoita ja opinnäytetyö toivottavasti antaa meille paremmat valmiuden ohjaamiseen. Huomioitavaa on, että oppimisympäristöt muovautuvat jatkuvasti kehityksen mukana ja jokaisessa työpaikassa on omanlaisensa ympäristö.

Mielestämme oppimisen taidot kehittyivät paljon opinnäytetyöprosessin aikana. Kehityimme paljon lähdekriittisyydessä ja oikeanlaisen tiedon hakemisessa. Opimme uutta tietoa tiedonhakumenetelmistä ja opimme käyttämään erilaisia tietokantoja, joilla voimme varmentaa työssä käytettävien tietojen luotettavuutta. Käytimme tiedonhaussa CINAHL- ja Medic- tietokantoja sekä Nelli-portaalia. Teoriatietoa rakentaessa meidän täytyi olla huolellisia, että pysyisimme rajatussa aiheessa. Tiedon etsinnässä tuli huomioida, että käytettävä materiaali on ajantasaista. Kehityimme kansainvälisten lähteiden hankinnassa ja tulkinassa. Tiedon etsinnän vaiheessa tutustuimme vieraskielisiin lähteisiin. Teoriatiedossa käytettiin kansainvälisyyshankkeen raporttia ja vieraskielistä lähdettä.

Opinnäytetyön tekeminen kehitti meidän yhteistyötaitoja ja innovaatio-osaamista, koska teimme opinnäytetyötä parityöskentelynä. Asuimme eri paikkakunnilla ja yhteisen ajan löytäminen oli haastavaa. Tiedon jakaminen ja yhteydenpito vahvistuivat opinnäytetyön prosessin aikana ja opimme sen tärkeyttä. Vaikka opinnäytetyön tekeminen oli parityöskentelyä, siihen liittyi myös paljon ulkopuolista tukea ja ohjaamista. Aikataulujen yhteensovittaminen ohjaajan ja toimeksiantajan kanssa onnistuivat hyvin. Opimme paljon pitkäjänteisyyttä ja kärsivällisyyttä, koska opinnäytetyöprosessi on

hyvin pitkäkestoinen. Opinnäytetyöprosessi opetti suunnitelmallista työskentelyä ja organisointia. Jaoin työnsä tekemisen vastuuta keskenämme huomioiden sen hetkisen elämäntilanteen.

Mielestämme suunnitelmallisuus ohjaa opinnäytetyön valmistumisessa, mutta tarvittaessa on osattava olla joustava. Opinnäytetyön prosessin koko matkalle oli laadittu selkeä aikataulu yhdessä opinnäytetyötä ohjaavan opettajan kanssa. Tämä mahdollisti sen, että pysyimme aikataulussa ja opinnäytetyö valmistui tarpeeksi ajoissa ennen opintojen päättymistä. Suunnitelmallinen työskentely ja organisointitaidot ovat mielestämme tärkeitä myös hoitotyössä, jotta työskentely tapahtuisi loogisesti. Opinnäytetyön tekeminen oli raskasta ajatellen sen työmäärää, sillä yhden vaiheen ohitettua alkaa heti uusi vaihe.

7.5 Tulosten hyödynnettävyys ja jatkotutkimusehdotus

Tämän opinnäytetyön tutkimuksen avulla oli tarkoitus selvittää, millaisena työntekijät näkevät osastonsa oppimisympäristön. Tutkimuksen avulla saatiin tietoa, millainen merkitys oppimisympäristöllä on opiskelijan ohjaamiseen. Opinnäytetyötämme voidaan hyödyntää siinä, että tutkimukseen osallistunut osasto tarkastelee oppimisympäristönsä säännöllisesti ja pohtii sen vaikutuksia ohjaamiseen. Opinnäytetyötämme voidaan hyödyntää siihen, että oppimisympäristöä tulee tarvittaessa muokata sellaiseksi, että opiskelijalla on paras mahdollinen tuki uuden oppimiseen harjoittelussaan. Mielestämme Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän muut osastot voivat hyödyntää opinnäytetyötämme siten, että he ajattelisivat omaa oppimisympäristöään. Tällöin on mahdollisuus siihen, että ohjaajan on mukavampi ohjata opiskelijaa ja opiskelijan on mahdollisuus saada laadukkaita oppimiskokemuksia harjoittelussaan.

Tämän opinnäytetyön tuloksien perusteella olisi mielenkiintoista tutkia oppimisympäristöä opiskelijan näkökulmasta. Opiskelija näkee uutena opiskelijana oppimisympäristön eri tavalla kuin pitkään osastolla työskennellyt työntekijä. Opiskelijana oppimisympäristö voidaan nähdä erilaisena ja tehdä erilaisia havaintoja kuin ohjaaja tekee. Koska työyhteisöjen rakenteet ja sisäiset suhteet ovat erilaisia, ei ole yhden tekevää, millaisessa työyhteisössä harjoittelunsa tekee (Saarikoski 2005, 12). Toisaalta Ylä-Savon SOTE kuntayhtymässä opiskelijat antavat palautetta harjoittelustaan opiskelijaohjauksen laatukselyssä. Opiskelija antaa oman palautteen ja arvion omasta harjoittelustaan, jonka tarkoitus on arvioida ja kehittää opiskelija ohjausta. (Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä 2016c.)

LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT

BRUNOU, Sinikka 2009. Sairaanhoidajaopiskelijoiden ohjattujen käytännön harjoittelujen aikana ilmenneet eettiset ongelmat. Turun Yliopisto. Lääketieteellinen tiedekunta. Väitöskirja. [Viitattu 2016-10-16.] Saatavissa:

<https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/50487/AnnalesC292Brunou.pdf?sequence>

BURMAN, Anne, KOIVUNEN, Annukka, KUITTINEN, Esko, LUUKANNEL, Saara, MANNINEN, Jyri, PASSI, Sanna ja SÄRKÄ, Hanna 2007. Oppimisista tukevat ympäristöt. Johdatus oppimisympäristöajatteluun. Vammala: Vammalan kirjapaino Oy.

ETENE 2001. Terveysthuollon yhteinen arvopohja, yhteiset tavoitteet ja periaatteet [verkkajulkaisu]. Valtakunnallinen terveydenhuollon eettinen neuvottelukunta. ETENE - julkaisu 1. [Viitattu 2016-02-15.] Saatavissa: <http://etene.fi/documents/1429646/1559098/ETENE-ja+1+Terveysthuollon+yhteinen+arvopohja,+yhteiset+tavoitteet+ja+periaatteet.pdf/4de20e99-c65a-4002-9e98-79a4941b4468>

FAGERSTRÖM, Virpi, MOILANEN, Aija ja TAMMINEN-PETER, Leena 2010. Fyysisten riskien hallintamalli hoitoalalla. Tampere: Tammerprint Oy.

HEINONEN, Noora 2004. Terveystalan koulutuksen työssäoppiminen ja ohjattu harjoittelu. Suositus sosiaali- ja terveydenalan toimintayksiköille [verkkajulkaisu]. Sosiaali- ja terveysministeriön monisteta 2003:22. [Viitattu 2016-03-04.] Saatavissa:

https://portal.savonia.fi/amk/sites/default/files/pdf/tutustu_savoniaan/oha/STM_2003%20suositus%20harjoittelu%20terveysalalla.pdf

HIRSJÄRVI, Sirkka, REMES, Pirkko ja SAJAVAARA, Paula 2014. Tutki ja kirjoita. Porvoo: Bookwell Oy, 19. painos.

JANATUINEN, Anna-Liisa 2016-03-16. Opinnäytetyön aihekuvaus [sähköpostiviesti]. Vastaanottaja Sirja Tuomainen. [Tulostettu 2016-03-17.] Saatavissa: Iisalmi: Sirja Tuomainen

JANATUINEN, Anna-Liisa 2016-03-17. Opiskelijaohjauksen koordinaattori. Opiskelijatilasto 2015. Sijainti: Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä Intra [Intranet].

JANATUINEN, Anna-Liisa 2016-06-08. Opiskelijaohjauksen koordinaattori. [Haastattelu.] Kopio: Anna-Liisa Janatuinen.

JOKELAINEEN, Merja 2013. The Elements of Effective Student Nurse Mentorship in Placement Learning Environments. University of Eastern Finland. Department of Nursing Science. Dissertations in Health Science. Kuopio: Kopijyvä.

JUVAKKA, Taru ja KYLMÄ, Jari 2007. Laadullinen Terveystutkimus. Helsinki: Edita Priima Oy.

KANKKUNEN, Päivi ja VEHVILÄINEN-JULKUNEN, Katri 2009. Tutkimus hoitotieteessä. Helsinki: WSOY Kirjakeskus.

KEMPPAINEN, Jutta 2004. Hyvä olo ja hoitoympäristön viihtyvyys eri kulttuureissa sekä sosiaali- ja terveysalan opiskelijoiden laadukas työssäoppiminen. Rovaniemi: Painatuskeskus Finland.

KIVELÄ, Kirsti 2012. Hoitoympäristöjen suunnittelu – potilaan näkökulma. Tampereen yliopisto. Hoitotyön johtamisen koulutusohjelma. Kandidaatintyö. [Viitattu 2016-02-03.] Saatavissa: http://www.thl.fi/attachments/arkkinen/Kivela_kandi.pdf

KNUUTILA, Marko ja KOTILA, Jaana 2011. Kollegiaalisuus sairaanhoitajan voimavarana. JULKAISUS: HAHTELA, Nina, KORHONEN, Teija, LAAKSONEN, Katrina, MATIKAINEN, Aura, MÄKIPÄÄ, Sanna ja RANTA, Iiri (toim.) Sairaanhoitaja asiantuntijana. Helsinki: Editra Prima Oy, 63–72.

LAINE, Anne, RUISSHALME, Outi, SALERVO, Pirjo, SIVÉN, Tuula ja VÄLIMÄKI, Päivi 2014. Opi ja ohjaa sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

LAKI TERVEYDENHUOLLON AMMATTIHENKILÖISTÄ. L 1994/559. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu 2016-02-28]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940559#L3P15>

LAKI TYÖTURVALLISUUDESTA. L 2002/738. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu 2016-02-22.] Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738#L4P18>

LEHTINEN, Ritva-Liisa 2006. Kiire haasteena, aika mahdollisuutena. Kuopion yliopisto. Terveystieteiden tutkimuskeskus. Pro Gradu. [Viitattu 2016-02-01.] Saatavissa: <https://www2.uef.fi/documents/1084483/1438176/graduRLehtinen.pdf/2775d661-b7ab-4de1-a4cc-af8457b7d12a>

LUOJUS, Katja 2011. Ammattitaitoa edistävän harjoittelun ohjauksen toimintamalli – Ohjaajien näkökulma. Tampereen yliopisto. Hoitotieteen laitos. Väitöskirja. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy.

MÄKINEN, Päivi 2002. Mitä oppimisympäristöllä tarkoitetaan [verkkojulkaisu]. Verkko-tutor. [Viitattu 2016-03-24.] Saatavissa: <http://www15.uta.fi/arkisto/verkkotutor/oppymp.htm>

OINONEN, Irma 2000. Harjoittelun ohjaus hoitotyön koulutuksen eri vaiheissa. Lahti: Lahden ammattikorkeakoulu.

OPEUSHALLITUS 2004. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004 [verkkojulkaisu]. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu. [Viitattu 2016-03-15.] Saatavissa: http://www.oph.fi/download/139848_pops_web.pdf

POHJOIS-SAVON SAIRAANHOITOPIIRI 2010. Opiskelijaohjauksen laatusuositukset [verkkajulkaisu]. Pohjois-Savon alueellinen opiskelijaohjauksen yhteistyöverkosto. [Viitattu 2016-02-01.] Saatavissa: <http://www.ylasavonote.fi/documents/10192/15830/Opiskelijaohjauksen+laatusuositukset/95f891dd-81be-4761-8fa3-88f8a64d8837>

ROMPPANEN, Maija 2011. Hoitotyön opiskelijoiden merkitykselliset hoitamisen kokemukset ja niistä oppiminen kliinisessä oppimisympäristössä. Itä-Suomen yliopisto. Terveystieteiden tiedekunta. Väitöskirja. [Viitattu 2016-02-02.] Saatavissa: http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_978-952-61-0570-3/urn_isbn_978-952-61-0570-3.pdf

SAARIKOSKI, Mikko 2005. Innostava oppimisympäristö opettaa. Julkaisussa: ELOMAA, Leena, PALTTA, Hannele, SAARIKOSKI, Mikko, SULOSAARI, Virpi ja ÄÄRI, Riitta-Liisa. Taitava harjoittelun ohjaaja. Turku: Turun kaupungin painatuspalvelukeskus, 12–24.

SALO, Ilmo 2006. Harjoittelu–rutiinioppimista vai uudistavaa oppimista? Julkaisussa: SALONEN, Paula (toim.) Aineksia onnistuneeseen harjoitteluun. Kokkola: Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu, 6–9.

SAVONIA-AMMATTIKORKEAKOULU 2016a. SN16SP Sairaanhoidajan tutkinto-ohjelma [verkkajulkaisu]. Opintojen rakenne. [Viitattu 2016-03-24.] Saatavissa: <http://portal.savonia.fi/amk/fi/opiskelijalle/opetus suunnitelmat?yks=IS&krtid=1021&tab=3>

SAVONIA-AMMATTIKORKEAKOULU 2016b. SH13S Hoitotyön koulutusohjelma [verkkajulkaisu]. Osaamistavoitteet. [Viitattu 2016-10-01.] Saatavissa: <http://portal.savonia.fi/amk/fi/opiskelijalle/opetus suunnitelmat?yks=IS&krtid=298&tab=2>

SULOSAARI, Virpi 2005. Innostava oppimisympäristö opettaa. Julkaisussa: ELOMAA, Leena, PALTTA, Hannele, SAARIKOSKI, Mikko, SULOSAARI, Virpi ja ÄÄRI, Riitta-Liisa. Taitava harjoittelun ohjaaja. Turku: Turun kaupungin painatuspalvelukeskus, 25–36.

SULOSAARI, Virpi 2010. Ohjaaja ammatillisen kasvun tukena. Julkaisussa: ELOMAA, Leena, PALTTA, Hannele, SAARIKOSKI, Mikko, SULOSAARI, Virpi ja ÄÄRI, Riitta-Liisa. Taitava harjoittelun ohjaaja. Turku: Turun kaupungin painatuspalvelukeskus, 25–37.

TURUNEN, Juha 2008. Kyselytutkimus. Julkaisussa: HÄMEEN-ANTTILA, Katri ja KATAJAVUORI, Nina (toim.) Yhteiskunnallinen lääketutkimus – ideasta näyttöön. Tampere: Esa Print, 54–79.

VALTIONNEUVOSTON ASETUS TYÖPAIKKOJEN TURVALLISUUS- JA TERVEYSVAATIMUKSISTA. L 2003/577. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu 2015-02-22.] Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030577>

VEHVILÄINEN, Sanna 2014. Ohjaustyön opas – ohjaustyössä kohti toimijuutta. Tallinna: Gaudeamus.

YLÄ-SAVON SOTE KUNTAYHTYMÄ 2016a. Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä [verkkojulkaisu]. Ylä-Savon Sote Ky. [Viitattu 2016-02-28]. Saatavissa: <http://www.ylasavonsote.fi/kuntayhtyma>

YLÄ-SAVON SOTE KUNTAYHTYMÄ 2016b. Sairaala, osastot 1 ja 2 [verkkojulkaisu]. Ylä-Savon Sote Ky. [Viitattu 2016-03-31]. Saatavissa: <http://www.ylasavonsote.fi/yla-savon-osastot-1-ja-2>

YLÄ-SAVON SOTE KUNTAYHTYMÄ 2016c. Opiskelijaohjauksen laatukysely (CLES) [verkkojulkaisu]. Ylä-Savon Sote ky. [Viitattu 2016-09-29.] Saatavissa: <http://www.ylasavonsote.fi/opiskelijaohjauksen-laatukyselyt>

ÄÄRI, Riitta-Liisa 2005. Innostava oppimisympäristö opettaa. Julkaisussa: ELOMAA, Leena, PALTTA, Hannele, SAARIKOSKI, Mikko, SULOSAARI, Virpi ja ÄÄRI, Riitta-Liisa. Taitava harjoittelun ohjaaja. Turku: Turun kaupungin painatuspalvelukeskus, 51–61.

LIITE 1: TUTKIMUSLUPA

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä

Viranhaltijapäätös

16.5.2016

21 § / 2016

84/13.00/2016

Tutkimuslupa- Sirja Tuomainen ja Marianna Immonen

Selostus asiasta

Valmistelija ja yhteystiedot: hallintosihteeri Ulla Väisänen, p. 040 712 6736, ulla.vaisanen(at)ylasavonsote.fi.

Savonia AMK sairaanhoitajaopiskelijat Sirja Tuomainen ja Marianna Immonen hakevat tutkimuslupaa opinnäytetyölleen, jonka aiheena on Ohjaajien näkemys harjoittelun oppimisympäristöstä – ja sen merkitys ohjaamisessa.

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, millaisista asioista oppimisympäristö koostuu ja millainen merkitys sillä on ohjaamiseen. Opinnäytetyön tavoitteena on saada sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjaajien näkemys oppimisympäristöstä ja sen vaikutuksista ohjaamiseen Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän osasto 1:llä. Opinnäytetyö toteutetaan kvalitatiivisena tutkimuksena. Menetelmänä käytetään avointa kyselyä, jossa käytetään avoimia kysymyksiä. Aineiston analyysimenetelmänä käytetään aineistolähtöistä analyysiä. Aineisto kerätään Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän osasto 1:n sairaanhoitajilta ja apulaisosastonhoitajilta. Opinnäytetyön tutkimuksen valmistuttua pidetään opinnäytetyön tulosten esittelytilaisuus ja opinnäytetyö luovutetaan tilaajan käyttöön. Tutkimuksen aikataulu kuntayhtymässä on 4/2016 – 11/2016.

Päätös

Myönnän tutkimusluvan Sirja Tuomaiselle ja Marianna Immoselle Ohjaajien näkemys harjoittelun oppimisympäristöstä - ja sen merkitys ohjaamisessa – opinnäytetyöhön. Yhdyshenkilö kuntayhtymässä on Anna Liisa Janatuinen.

Päätöksen perustelu

Opiskelijaohjauksen kehittäminen.

Peruste

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän hallintosääntö § 48.

Otto-oikeus

Yhtymähallitus

Nähtävilläolo

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä, Kirjaamo 25.5.2016

Muutoksenhaku ja
toimielin

Oikaisuvaatimus, Yhtymähallitus

Anne Mikkonen
Hoito- ja hoivajohtaja

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä
PL 4
74101 Iisalmi

Laskutusosoite: PL 17
74101 Iisalmi Puhelinväihde:
017 27 241

Kotisivu: www.ylasavonsote.fi
Sähköposti: kirjaamo@ylasavonsote.fi
etunimi.sukunimi@ylasavonsote.fi

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä

Viranhaltijapäätös

16.5.2016

21 § / 2016

Tämä asiakirja on allekirjoitettu asianhallintajärjestelmän sähköisellä tunnuk-
sella.

Jakelu

Saaja;
Sirja Tuomainen ja Marianna Immonen
Tiedoksi:
Marja Hokkanen
Anna Liisa Janatuinen
Arja-Sisko Kainulainen ja Annikki Jauhiainen
Leila Pekkanen
Yhtymähallituksen puheenjohtaja

LIITE 2: KYSELYLOMAKE

ARVOISA VASTAAJA

Opiskelemme sairaanhoitajaksi Savonia-ammattikorkeakoulussa Iisalmen kampuksella. Opintoihimme kuuluu opinnäytetyö. Opinnäytetyön tarkoitus on selvittää, millaisista asioista oppimisympäristö koostuu ja millainen merkitys sillä on ohjaamiseen. Opinnäytetyön tavoitteena on saada sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjaajien näkemys oppimisympäristöstä ja sen vaikutuksista ohjaamiseen Ylä-Savon SOTE osasto 1:llä.

Kliinisten taitojen opiskelulla on merkittävä osuus käytännönläheisissä terveysalan ammateissa. Harjoittelu tapahtuu pääsääntöisesti terveydenhuollon eri työyhteisöissä. Työyhteisöiden rakenteet ja sisäiset suhteet voivat olla hyvin erilaisia, jotka osittain määräävät oppimiskokemuksen laadun. Sen takia, ei ole yhden tekevää, millaisessa työyhteisössä harjoittelunsa tekee. (Saarikoski 2005, 12.)

Kyselyyn vastataan nimettömänä. Kysymykset ovat laadittu niin, ettei yksittäisistä vastauksista selviä vastaajan henkilöllisyys. Opinnäytetyön aineisto kerätään sähköisellä kyselylomakkeella. Pyydämme Teitä ystävällisesti vastaamaan huolellisesti lomakkeen jokaiseen kysymykseen. Kysely on avoinna 8.6. – 31.7.2016.

Kiitos vastauksestasi!

Sirja Tuomainen
Sairaanhoitajaopiskelija
sirja.r.tuomainen@edu.savonia.fi
040 523 7568

Marianna Immonen
Sairaanhoitajaopiskelija
marianna.a.immonen@edu.savonia.fi
040 414 7081

Arja-Sisko Kainulainen
Hoitotyön lehtori
Opinnäytetyön ohjaava opettaja
arja-sisko.kainulainen@savonia.fi
044 785 6698

FYYSINEN OPPIMISYMPÄRISTÖ

1. Mitä fyysiseen oppimisympäristöön liittyviä asioita ja tekijöitä osastollanne on?
2. Mikä merkitys sinun mielestäsi fyysisellä oppimisympäristöllä on ohjaamisessa?

PSYKKINEN OPPIMISYMPÄRISTÖ

1. Mitä psyykkiseen oppimisympäristöön liittyviä asioita ja tekijöitä osastollanne on?
2. Mikä merkitys sinun mielestäsi psyykkisellä oppimisympäristöllä on ohjaamisessa?

SOSIAALINEN OPPIMISYMPÄRISTÖ

1. Mitä sosiaaliseen oppimisympäristöön liittyviä asioita ja tekijöitä osastollanne on?
2. Mikä merkitys sinun mielestäsi sosiaalisella oppimisympäristöllä on ohjaamisessa?

LIITE 3: ESIMERKKI SISÄLLÖNANALYYSISTÄ

